

Kurucusu / NEZİH DEMİRKENT

03

GÜNCEL

Pamuk ve ayçiçeği üreticisine destek

06

FİNANS

Yatırımcının getiri arayışı Borsa'ya uçurdu

EKONOMİ POLİTİKA

DÜNYA

5 Aralık 2022 • Pazartesi

5 bin TL'nin altındaki satışlarda "Ba-Bs formu" gerekmeyecek

Mükelleflerin bildirim yükümlülüklerini azaltacak düzenleme yapıldı. Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı'nın (GİB) tebliğine göre tüm alış veya satışları 5 bin liranın altında olan ya da alış veya satışlarını e-Belgelerle gerçekleştiren mükelleflerin artık "Ba-Bs formu" vermeleri gerekmeyecek.

Geçen yıl yapılan düzenlemeyle tüm alış veya satışları 5 bin liranın altında olan ya da alış veya satışlarını e-Fatura, e-Serbest Meslek Makbuzu, e-Müstahsil Makbuzu gibi elektronik belgelerle gerçekleştiren mükelleflerin, bu formları "Ba-Bs bildiriminde beyan edilecek bilgim bulunmamaktadır" kutucuğunu işaretleyerek elektronik ortamda göndermeleri gerekiyordu.

Yeni Tebliğle Ba formu verenler açısından 1,4 milyon mükellef, Bs formu verenler açısından ise 1,5 milyon mükellef artık bu formlara ilişkin herhangi bir bildirim yapmayacak. Halihazırda söz konusu formlarla bildirilen bazı bilgilerin de mükellefler tarafından bildirilmesine gerek kalmayacak.

Enflasyonda tarihi zirve bugün belli oluyor

Geçen hafta büyüme rakamlarının açıklanmasının ardından bugün gözler TÜİK tarafından açıklanacak olan enflasyon rakamlarında olacak. Tüm kesimlerin dikkatle takip ettiği kasım ayı enflasyonunda ekonomistler en düşük yüzde 1,90 en yüksek yüzde 3,8 artış bekliyor.

Egeli ihracatçılardan enflasyon uyarısı

Ege İhracatçı Birlikleri Koordinatör Başkanı Jak Eskinazi, "Ekonominin büyümesini olumlu karşılıyoruz ancak şu an tek isteğimiz alım gücünün artması ve fiyat istikrarı. Enflasyonla gelen büyüme sürdürülebilir bir büyüme değildir. Türkiye'nin güçlü bir büyüme sağlaması ve devamlılığı için enflasyonu kalıcı bir şekilde indirmesi gerekiyor" dedi. **2. sayfa**

Levent AKBAY

Enflasyonda tarihi zirve bugün açıklanacak Kasım ayı enflasyon verilerinin belli olmasıyla netleşecek. 2022 yılının enflasyon zirvesi ya ekim ayının yüzde 85,5'lik düzeyi ya da kasım ayında ortaya çıkacak bir yükseliş sonrası daha da yüksek bir rakama ulaşacak. 2022 enflasyon zirvesinin belli olmasının ardından sıra, baz etkisiyle göreceğimiz düşüşlere gelecek. Beklenti Aralık'ta 10 puanlık düşüş olacağı şeklinde. 2021 Aralık enflasyonunun etkisi endeksten çıkacak ama bu fiyatlar genel düzeyinde düşüş anlamına gelmiyor. Aralık ve sonrasında beklenen düşüş sürecine rağmen 2023'de zaten yıllık yüzde 24 artış öngörülmesi tüm piyasalarda fiyatlardaki artış süreci anlamına geliyor.

Devamı 2. sayfada

GÜNLÜK

Baguette (Baget Ekmek)

Fransa deyince ilk akla gelenlerden biri baget ekmektir. Türkiye'de benzeri francala olarak da üretilmiştir ama tam da aynı değildir. Geçen hafta değişik yabancı kanallarda, bilhassa Fransız ekranlarında fırınlardan röportajlar, sokak VTR'leri ile dikkat çeken çok sayıda haberyer aldı. İçlerinden biri özellikle ilgimi çekti. Haberde, Fransa'da günde 16 milyona varan bir üretimin geçekleştiği ama eski popüleritesinin kalmadığı vurgulanıyordu. Sopa biçimindeki bu ekmeğin tarihteki yerini korumak adına Fransa bir takım girişimlerde bulunmuş. Ekmek, gelişmiş ülkelerde gitikçe başka gıdalarla yerini değiştirmekte... Bilhassa kahvaltılarda ekmekler ekşi mayalı ürünlere dönüştü, granolalar hayatımıza girdi. Bizler, ya yaptığımız yolculuklar sırasında Türkiye'ye gelen yabancı restoran markaları ile ya da Fransız kökenli alış-veriş marketlerinde gördük bu ekmeği.

Çıtır, sıcak, az hamurlu, ince uzun halini sevdi. Sevilen, aranan bir fırın malzemesi oldu. Şimdilerde Fransa çok anlamlı bir çalışma yaparak Unesco'ya başvurmuş "baguette" için. Bir

açılım istemiş. Unesco mutfak kültürü listesine ekletmiş. Neler var bu listede dersiniz Napolitani pizza, Arap kahvesi, Akdeniz tipi diyet burada zaten yerini almış. Bu statü; bilgi, beceri ve geleneksel yapıyı korumak için yapılmış ve ürünün kaybolmaması esasına dayanıyor. Baget ekmek çok önemseniyor, haberlerde dakikalarca üstüne tartışıyorlar. Hatta Cumhurbaşkanı Macron geçen hafta Amerika Birleşik Devletleri'ne yaptığı ziyaret sırasında elinde baget ile Washington'da AB bayrağı önünde poz verip halkına mesaj yolladı.

Türkiye'de ekmek tüketimi yıl bazında 35 milyar adet kadar. Türkiye İsrافی Önleme Vakfı verilerine göre ise bunun her gün 4.9 milyonu çöpe gidiyor. Böyle girişimleri görünce özenmek mümkün değil. Kalıcılığını sağlayabileceğimiz ne çok ürünümüz var. Her yörenin ayrı ayrı lezzetli ekmekleri sofralarımızı süsler. Ekmek bizim baş tacımızdır, katığımızdır, üzerine yeminler ettiğimizdir. Fransa'da yapılanlara özendim, bizler de geleneksel ekmeğimize sahip çıkalm.

Sıcak ekmek kokusunun yayıldığı evleriniz daim olsun.

Didem DEMİRKENT

Yabancınn kaynak transferi 266,3 milyar dolara ulaştı

Naki BAKIR

Türkiye 2003 başından bu yana doğrudan yatırım, sıcak para ve mevduat-kredi olarak toplam 802 milyar dolarlık yabancı kaynak girişi kaydetti.

20 yılda mevduat ve kredilerine 120 milyar dolar faiz ödenen yabancılar, doğrudan yatırımlarından 52,6 milyar; Borsa ve tahvil-bonodan 85 milyar dolar kar transferi

Yabancılar aktarılan kaynak (Ocak 2003-Eylül 2022; Milyon \$)

Mevduat-krediye faiz ödemesi.....	120.196
Doğrudan yatırımlardan kar transferi	52.604
Portföy yatırımlarından kar transferi	84.964
Ücret ödemeleri	8.578
TOPLAM.....	266.342

yaptı, diğer alanlarla birlikte toplam kaynak transferi 266,3 milyar dolara ulaştı.

Parayla para kazanmak için Borsa ve tahvil, bono gibi araçlara yatırım yapan sıcak para

fonlar, katma değer ve istihdam yaratan, cari açığa sağlıklı finansman sunan doğrudan yatırımlara göre daha çok kar elde etti.

Devamı 4. sayfada

Ekimde 1201 yatırım teşvik belgesi verildi

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, ekim ayında 1201 yatırım teşvik belgesi düzenledi. Belge alan projelerin yatırım tutarı 43 milyar 608 milyon 933 bin 894 lira olarak hesaplandı. Yatırımların gerçekleştirilmesiyle 26 bin 307 kişinin istihdam edilmesi planlanıyor. Öte yandan, sabit yatırım tutarı 1 milyar 659 milyon 855 bin 157 lira olan ve 2 bin 979 kişiye istihdam sağlanması öngörülen 128 yatırım teşvik belgesi iptal edildi.

Bu dönemde 259 yatırım teşvik belgesine tamamlama vize-

si verilirken, bu projelerin sabit yatırım tutarı 2 milyar 940 milyon 2 bin 736 lira, istihdam edilenlerin sayısı 13 bin 936 oldu.

Yatırım büyüklüklerine göre 3 proje ön plana çıktı. Rönesans Alüminyum Sanayi ve Ticaret AŞ'nin Kütahya'nın Altıntaş ilçesindeki 2 milyar 408 milyon 957 bin 693 liralık yatırımı için teşvik belgesi düzenlendi.

Serel Seramik Kaplama Malzemeleri Sanayi ve Ticaret AŞ, Bilecik'in Söğüt ilçesinde seramik sıhhi ürünlere yönelik yapacağı 2 milyar 112 milyon 809

bin 537 liralık yatırımı için teşvik belgesi aldı.

Festo Sanayi ve Ticaret AŞ'nin de Manisa'nın Yunussemre ilçesindeki 1 milyar 283 milyon 888 bin 459 liralık yatırımı için teşvik belgesi verildi.

ZEKİ GÜNDÜZ
Emlak vergisindeki %61,5 artışın durdurulması beklentisi

02

BURCU KÖSEM
Türkiye'de büyüme dinamikleri ve sanayi

03

NAZLI SARP
Türk bankacılık sistemi yaklaşan riskleri karşılamaya ne kadar hazır?

06

SIMON JOHNSON
Rusya'nın mali krizi daha erken gelmeli

08

Turizmde tarihi rekor beklentisi

07

Tavan fiyat başladı ancak Rusya'ya etkisi sınırlı kalacak

07

CHP programını açıkladı

11

ISSN 1301-9090

Enflasyonda tarihi zirve bugün belli oluyor

Baş tarafı 1. sayfada

Enflasyonda kırılma etkisi yaratacak olan baz etkisinin ortadan kalkmasıyla önce kur artışları ile ortaya çıkan aralık 2021'deki yüzde 13,58'lik rekor artış devre dışı kalacak. Sonra yüksek artış oranlarının açıklandığı diğer aylar. Enflasyonun düşüş sürecinde baz etkisi oluşturacak aylardan iki haneli olan ikisi çok daha önemli. Önce Aralık 2021 enflasyonu olan yüzde 13,58, ardından Ocak 2022 enflasyonu olan yüzde 11.10 devre dışı kalacak. Daha sonra Şubat ayının yüzde 4,81'lik, Mart ayının yüzde 5,46'lık ve Nisan ayının yüzde 7,25'lik enflasyonları yerlerini daha düşük oranlardaki enflasyonlara bırakacak. Özellikle 5 aylık yüksek hızlı fiyat artışlarının endekslerden çıkılmaları bu 5 aylık süreçte enflasyonda hızlı bir düşüşe yol açacak.

ÜFE'de artış sürer mi?

Resmi enflasyon tartışmalarında üzerinde her nedene hiç durulmayan ÜFE'de durum farklı. Eylül ayında yüzde 151,50 olan ÜFE, ekim ayında artışını sürdürerek yüzde 157,69'a çıktı. Ekim'de aylık artış aynı ayın TÜFE verisine göre daha yüksek. Bugün açıklanacak Kasım ayı toptan enflasyonu ile artış daha da sürebilir ve TÜFE-ÜFE makası daha da açılabilir. Kasım ayı itibarıyla bu fark 72 puan civarında. ÜFE'nin TÜFE'den 72 puan daha fazla olması TÜFE'nin hızla aşağı düşmesini önleyecek en önemli etken. Enflasyonda diğer faktörler Bir yandan baz etkisinin devre dışı kalması, fiyatlar genel seviyesini etkileyen kur gelişmeleri, enerji fiyatlarının dışın da kredi politikalarındaki olası gevşeme de tüketici enflasyonu-

nun seviyesini etkileyecek. Böylelikle aşağı ve yukarı etkilerin ağırlığına göre TÜFE'nin yüzde 40-60 bandında bir yere oturacak. Toptan piyasaların yüksek enflasyonu, kaçınılmaz bir şekilde tüketici enflasyonunu da etkileyecek. Ekonominin sıcak kalması bu süreci kısaltırken, soğuması halinde makasın kapanması için zaman gerekecek.

Sektörler etkili

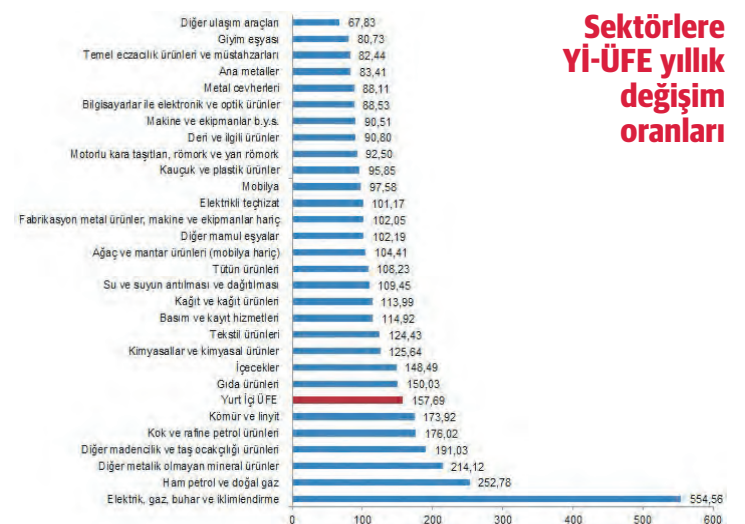
TÜFE'de Ana harcama gruplarına göre sektörel bazda değerlendirildiğinde Ev eşyası, Gıda ve alkolsüz içecekler, Ulaştırma sektörlerinde yüzde 93,6-yüzde 117,1'lik artışlarla ortalama yıllık TÜFE artışının üzerinde seyrederek bu kategoride enflasyonu yukarı çektiği görülüyor. Haberleşme, eğitim, giyim ve ayakkabı yüzde 33,4, yüzde 41,30 arasında seyrederek TÜFE'yi aşağı yönlü etkiliyor.

ÜFE'de ise Kömür ve linyit, Kok ve rafine petrol ürünleri, Diğer madencilik ve taşocakçılık sektörü, Diğer metalik olmayan mineral ürünler, Ham petrol ve doğal gaz, Elektrik, gaz buhar ve iklimlendirme sektörleri, Diğer ulaşımlar, Gıda ve alkolsüz içecekler, Ulaştırma sektörlerinde yüzde 93,6-yüzde 117,1'lik artışlarla ortalama yıllık TÜFE artışının üzerinde seyrederek bu kategoride enflasyonu yukarı çektiği görülüyor. Haberleşme, eğitim, giyim ve ayakkabı yüzde 33,4, yüzde 41,30 arasında seyrederek TÜFE'yi aşağı yönlü etkiliyor.

Enflasyon düşecek de fiyatlar da düşecek mi?

2023'ün ilk yarısında enflasyonun düşüşü fiyatların düşmesi anlamına gelmeyecek. Çünkü resmi hedef yüzde 24. Yani mevcut fiyat seviyesinin yüzde

TÜFE ana harcama gruplarına göre yıllık değişim oranları

Sektörlere Yİ-ÜFE yıllık değişim oranları

24 daha üzerine çıkılması zaten hedefleniyor. Bu durumda enflasyonda düşüş bekleyenler resmi hedefe göre fiyatların her ay neredeyse 2 puana yakın artmasına şaşırılmamaları gerekecek. Genel olarak enflasyon hedeflerinin tutturulmadığı düşünüldüğünde aylık ortalama olarak 2 puandan fazla enflasyon artışı olasılıkları arasında. Sonuç olarak fiyatlar gerilemeyeceği gibi tersine artış daha da sürecektir.

Gelirler TÜFE'ye, giderler ÜFE'ye endeksli

Geniş kesimlerin ücret ve maaş gelirleri ağırlıklı olarak TÜFE'ye endeksli. İşçiler, memurlar, işçi ve memur emeklileri ücret ve maaş artışlarını alırken TÜFE'nin 6 aylık ya da yıllık artışlarına göre zam alıyorlar. Aynı kesimler özellikle vergi ve harç benzeri harcamaları ya-

parken bu kalemler içindeki her türlü giderek her yıl belirlenen 'yeniden değerlendirme oranı' kadar artırdığını unutmamaları gerekiyor. Yıllık olarak belirlenen yeniden değerlendirme oranı; ilgili yılın ekim ayından geriye doğru 12 aylık dönemin endekslerinin aritmetik ortalamasının, bir önceki yılın ekim ayından geriye doğru 12 aylık dönem endekslerinin aritmetik ortalamasına bölünerek bulunuyor.

Bu yıl yeniden değerlendirme oranı yüzde 122,9. TÜFE ile yeniden değerlendirme oranı arasındaki farkın şu an için 37 puan kadar olması sabit gelirli kesimler açısından birikimli dezavantaj oluşturuyor. 2023 için öngörülen 3,2 trilyon liralık vergi gelirinin ağırlıklı olarak dolaylı vergilerle finanse edilecek olması yine sabit gelirli kesimler açısından bu dezavantajı artırıyor.

Vergi Polemikleri

Zeki GÜNDÜZ

Emlak vergisindeki %61,5 artışın durdurulması beklentisi

Bildiğiniz üzere mevcut Emlak Vergisi Kanununa göre, şayet müdahale edilmezse, 2023 yılında ödenecek emlak vergilerine yeniden değerlendirme oranının (%122.93) yarısı kadar (%61,5) otomatik zam gelecek.

Bu otomatik zam Cumhurbaşkanlığı kararı ile sıfırlanabiliyor

Emlak Vergisi Kanunu'nun 29.maddesinin son fıkrasına göre, "Cumhurbaşkanı, bu maddede belirtilen artış oranını sıfıra kadar indirmeye veya yeniden değerlendirme oranına kadar artırmaya yetkilidir. Cumhurbaşkanlığı bu yetkisini 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 95'inci maddesi uyarınca belirlenen belediye grupları itibarıyla farklı oranlar tespit etmek suretiyle de kullanabilir."

Şayet Cumhurbaşkanlığı karar almazsa 2023 yılında emlak vergileri 2022'ye göre %61,5 otomatik olarak artacak.

İlgili madde metninin Cumhurbaşkanlığına verdiği yetkiyi göz önüne alındığında, Cumhurbaşkanı %61,5 artış oranını %122.93 ile sıfır artış oranı arasında herhangi bir noktada belirleyebilir.

2022 yeni dönem artışları bir önceki yıl değerlerinin çok üstünde idi

2021 yılında 2022-2026 dönemi için baz alınacak emlak vergisi betan değerleri belirlenmişti. Değerlemeyi yapan komisyonlarca bir önceki seneye göre %100' ü aşan değer artışları belirlendi.

2022 için belirlenen yüksek emlak vergisi değerlerine çok sayıda dava açılmıştı

Bu yüksek artışların yerinde olmadığı konusunda çok sayıda mükellef dava açtı ve davalar halen mahkemelerde çeşitli aşamalarda devam ediyor.

Davalarda ne oldu?

Bir kısmı usul sorunları olan davalardı.

Bir kısmında yapılan takdirlerin yasaya uygun belirlenmediğinden hareketle mükellefler lehine kararlar verildi. Ancak belediyeler, yargı kararında işaret edilen eksikliği gidererek tekrar aynı tutarlarda vergiyi mükelleflerden talep ettiler. Bu talepler ayrıca dava konusu oldu.

Diğer bir deyişle daha bir önceki yılın yüksek değer artışları hazmedilmemişken, 2023 yılı için bu yüksek değerler üzerinden %61,5 artış yapılmasının hazzını zor olacak.

Kira artışları sınırlandı

Pandemi koşulları, fiyat artışları ve neticesinde yaşanan ekonomik gelişmeler çerçevesinde kira artışları kiracıları korumak için %25 ile sınırlandırıldı.

Ancak emlak vergisi artışlarında bir sınırlama mevcut değil.

Emlak vergisi beyan değeri sadece emlak vergisini etkilemiyor. Emlak vergisi beyan değerinin dikkate alındığı bir çok mali yük açısından da bu belirleme önem taşıyor.

Gelir Vergisi Bakımından Emlak Vergisi Değerinin Önemi

Gelir Vergisi Kanunu'nun 73. maddesine göre; kiraya verilen mal ve hakların kira bedelleri emsal kira bedelinden düşük olamaz. Em-sal kira bedeli Vergi Usul Kanunu'na göre belirlenen vergi değerinin %5'idir.

Bu halde, kira geliri beyan edecek mükelleflerin, emsal bedel esaslı uygulanmaması için eğer kanunda yer alan diğer koşulları taşı-mıyorlar ise en az kiraya verilen gayrimenkulün emlak vergisi de-ğerinin yüzde 5'i oranında yıllık kira geliri beyanında bulunmaları bekleniyor.

Veraset ve İntikal Vergisi Bakımından Emlak Vergisi Değerinin Önemi

Veraseten veya ivazsız olarak intikal eden gayrimenkuller, ticari işletmeye dahil olsun veya olmasın, emlak vergisine esas olan de-ğerle değerlendirilir (Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu md.10/2-b).

KDV Bakımından Emlak Vergisi Değerinin Önemi

Yapı ruhsatı 1.4.2022'den önce alınmış ya da kamu kurum ve ku-ruluşları ile bunların iştirakleri tarafından ihalesi 1.4.2022'den ön-ce yapılmış projeler kapsamında inşa edilen 150 metrekaarenin al-tındaki konutlar söz konusu ise bu konutların tesliminde uygulan-a-cak KDV oranının tespitinde inşaatın yapıldığı arsanın emlak vergisi değeri dikkate alınmaktadır.

Harçlar Bakımından Emlak Vergisi Değerinin Önemi

Gayrimenkullerin devir ve iktisaplarında alınacak nispi tapu harçları emlak vergisi değerinden az olmamak üzere, beyan edilen devir ve iktisap bedeli üzerinden hesaplanıyor (Harçlar Kanunu md.63/2).

İnsanlar kendi evlerinde kira öder gibi vergi öder pozisyona gelmemeli

2023 yılındaki artış %61,5 olursa, yüksek enflasyon ortamında ya-şayan ve alım gücü hızla düşen, gelirleri o oranda artmayan, mülkü kirada ise kira artışı yasa ile sınırlanmış mülk sahiplerinin, vergile-rinde bu oranda bir artış olması hakkaniyet duygusunu ve vergide adalet ilkesini sorgulattırıyor.

Cumhurbaşkanımızın dikkatlerine saygıyla arz olunur.

Enflasyonla gelen büyümenin sürdürülebilir bir büyüme olmadığına değinen Ege İhracatçı Birlikleri Koordinatör Başkanı Jak Eskinazi, "Ekonominin büyümesini olumlu karşılıyoruz ancak şu an tek isteğimiz alım gücünün artması ve fiyat istikrarı. Büyümenin kalitesini ve niteliğini sorgulamamız gerekiyor. Önceliğimiz büyüme mi istiyoruz? Önemli olan çalışan emekçi kesimin büyümeden aldığı payın artması ve toplumun her kesiminin bu büyümeyi hissetmesi. Enflasyonla gelen büyüme sürdürülebilir bir büyüme değildir. Türkiye'nin güçlü bir büyüme sağlaması ve devam-

lılığı için enflasyonu kalıcı bir şekilde indirmesi gerekiyor. Dünyanın iki kilit ekonomisi ABD ve Çin'de büyüme istikrarı var. Türkiye çok fazla dalgalanma yaşıyor. Bir dönem sonra büyümede yavaşlama söz konusu olacaktır. Enflasyonun kontrol altına alındığı, öngörülebilir bir ortam istiyoruz. Yatırım güven ortamında olur. Gerçek kalkınmaya giden yol budur" dedi.

Arjantin'in son 10 yıldır girdiği yüksek enflasyon sarmalından çıkmadığını vurgulayan Jak Eskinazi "Türkiye, Arjantin'i geçmiş durumda. Enflasyonda dünya sıralamasında 6'ncıyız. OECD ve G20

ülkelerinde ise birinciyiz. Enflasyonun olduğu bir ülkede gelir dağılımı yoktur, alım gücü yoktur, işsizlik, geçim sıkıntısı, fakirleşme ve kıtlık vardır. Enflasyon oranı Türkiye'den daha yüksek olan Venezuela, Sudan, Lübnan, Suriye ve Zimbabve'ye bakalım; Hepsisi yıllardır bir ekonomik krizden diğerine savruluyor. Şu tablodan gerçekten büyük dersler çıkarmamız gerekiyor. Türkiye bu ülkelerle kıyaslanacak hale nasıl gelebilir? Enflasyon ortamında uzun süre kalmak yozlaştırır, sizi onlarca yıl geriye atar. Şu an yüksek enflasyon bizi resmen 30 yıl geriye attı" dedi.

Türkiye'de büyüme dinamikleri ve sanayi sektörüne ilişkin çıkarsamalar

Geçtiğimiz hafta açıklanan 3.çeyrek büyüme verisi hem ülkemizdeki hem küresel ekonomideki yapısal görünümü işaret olması açısından önemliydi.

Açıklanan veriler ışığında, Türkiye ekonomisinin çeyrek bazda yüzde 0,1 daralırken yıllık bazda yüzde 3,9 büyüdüğünü gördük. Böylece ekonomi 9 çeyrek sonra daralmış oldu. Bilindiği üzere uluslararası kuruluşlardan IMF ve Dünya Bankası, küresel resesyona ilişkin uyarılar yapıp, dünya büyüme tahminini aşağı doğru revize ederken Türkiye için büyüme tahminini yukarı yönlü revize etmişlerdi. Ancak bir sonraki yıl için beklenen tablo iyimser değildi.

Peki gerçekten 2023 yılı Türkiye için büyüme dinamikleri açısından zorlu mu geçer?

Bu soruyu yanıtlayabilmek için 3. çeyrek büyüme verilerine bakarak bir durum analizi yapılacak olursa;

Büyümede harcamalar tarafında hane halkının yüzde 12'lik tüketimi dikkat çekerken, stoklardaki yüzde 9,6'lık erime nedeni ile büyümenin aşağı çekilmiş olduğunu görebiliriz.

%14,3'lük makine yatırım artışı pozitif bir katkı sağlarken, yatırımlarda makine-inşaat ayrışması dikkat çekti.

Yine verilere bakarak devam edildiğinde, üçüncü çeyrekte emek-sermaye makasının giderek açıldığını ve ücretlilerin gelirden aldığı payın 26,3 olarak gerçekleştiğini görüyoruz. İkinci çeyrekte bu oran 25,3 ile tarihi dip seviyede idi. Asgari ücret zamları sonrası sınırlı oranda arttığını gözlemlemiş olduk.

Sanayi ve imalatla görünüm bize neler söylüyor?

İhracat ağırlıklı sanayimizde ne yazık ki ivme kaybının ilk nedeni olarak dış ta-

Burcu
KÖSEM

lepteki belirgin düşüşü söyleyebilirim. Bu yönüyle ivme kaybı için küresel bir etki-den söz etmek en doğrusu olacak.

Ancak diğer yandan stoklardaki azalmanın da büyümeyi aşağı çektiği düşünülrse burada hem girdi maliyetlerindeki baskı hem de yeteri kadar finansman desteğinin sağlanmamış olduğu da bir gerçektir.

Nitekim sektörel büyüme verilerine bakılacak olursa;

İnşaat sektöründeki yüzde 14,1'lik devam eden daralma ile stagflasyona girilmiş olduğu, sanayinin yüzde 0,3; tarımın yüzde 1,1 ve hizmet sektörünün yüzde 6,9 büyümesiyle; ekonomi politikası hedeflerinden ayrılan farklı bir durum ortaya çıkmaktadır.

Üretim ve ihracata dayalı bir büyüme modelimiz olduğu gerçeğinden hareketle yukarıdaki verilere bakıldığında hedeften sapmalar olduğu ile ilgili bir tespit yapmak yanlış olmayacaktır.

Sanayi sektörünün büyümesinin önündeki en büyük engel, son günlerde en çok dillendirilen talep, kredi yani finansman ihtiyacıdır. Diğer taraftan ihracatçılar da kurun enflasyona göre ayarlanması yönünde taleplerini sık sık dile getirmektedir.

Öte yandan ücretlilerin gelirden aldığı payın tarihi düşük seviyelerde olduğu ve seçimlere aylar kaldığı da düşünülürse;

yeni yılda yapılacak ücret zamlarının da sanayiye belli bir maliyet yükü getirmesi kaçınılmazdır.

Bu gerçeklerden hareketle, gerek finansman gerekse de işgücü maliyeti konusunda KGF nezdinde yeni fon kaynakları ve vergi indirimleri sağlanarak sanayi tarafının bu tür ihtiyaçlarının sağlanabilmesi zorunlu bir ihtiyacıdır.

Ancak kur mevzusu ayrıca değerlendirilmelidir. Çünkü kurun enflasyona geçişkenliği nedeniyle, ihracatçıların talepleri yönünde bir ayarlama kendi içinde riskler barındırmaktadır. Bu nedenle durum çok yönlü olarak ele alınıp değerlendirilmelidir.

Pazara yön veren bir oyuncu (marka) olmakla, pazarda var olabilmek için sürekli indirim yapan bir satıcı olmak arasında gelişmiş ve gelişmekte olan ülke kavramının yarattığı algı kadar bir fark vardır.

Eğer gelişmiş ülke gibi gelişmiş bir satıcı da olmak istiyorsak bunun yolu önce marka olmaktan geçmektedir.

Diğer taraftan çok yüksek enflasyon ortamının ekonomik göstergeleri kötüleştirildiği ve artan küresel faiz ortamı ile birleşerek de gerek CDS gerekse de faizlerde yukarı yönlü baskı yarattığı, dolayısıyla yatırım iştahının önemli ölçüde düştüğü bir süreçten geçtiğimiz için bu ortamda nasıl olur da markalaşılır sorusunu aklınıza getirdiğinizi görür gibiyim.

Bu da beni yine en başa götürüyor halile. Finansman ihtiyacı ve ücret artışı na yönelik vergi indirimleri elbette ki kısa vadede talep edilendir ancak tüm bu sarmalın bu tarz kısa vadeli önlemlerden farklı olarak enflasyon üzerinde oluşturulacak yapısal önlemlerle desteklenmeye ihtiyacı var.

Pamuk ve ayçiçeği üreticisine destek

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Pamuk üreticilerimizin mazot ve gübre desteğini dekada 76 liradan yüzde 257 artışla 271 liraya çıkarıyoruz. Yağlı ayçiçeğinde ise mazot ve gübre desteğini dekar başına 37 liradan yüzde 195 artışla 109 lira, fark ödemesini de kilogramda 50 kuruştan 70 kuruş seviyesine yükseltiyoruz" dedi.

Cumhurbaşkanı ve AK Parti Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, Mehmet Akif İnan Konferans Salonu'nda düzenlenen AK Parti Şanlıurfa Genişletilmiş İl Danışması Meclisi Toplantısı'nda yaptığı konuşmada, pamuk ve ayçiçeği üreticilerine de müjde verdi. Erdoğan şöyle konuştu: "Pamuk üreticilerimizin mazot ve gübre desteğini dekada 76 liradan yüzde 257 artışla 271 liraya çıkarıyoruz. Küresel fiyatlardaki

gelişmeleri dikkate alarak pamuk üreticilerimize kilogram başına düşen fark ödemesi desteğini 1 lira 10 kuruştan 1 lira 60 kuruşa yükseltiyoruz. Böylece kütlü pamukta toplam destekleme tutarımız kilogramda 2 lira 14 kuruşa, dekar başına da 1071 liraya ulaşıyor. Yağlı ayçiçeğinde ise mazot ve gübre desteğini dekar başına 37 liradan yüzde 195 artışla 109 lira, fark ödemesini de kilogramda 50 kuruştan 70 kuruş seviyesine yükseltiyoruz. Ayçiçeğinde toplam destek dekada 297 lirayı, kilogramda 1 lira 11 kuruşu buluyor. Bu yıl 2 milyon 750 bin ton kütlü pamuk ve 550 bin ton ayçiçeği üretimiyle tüm zamanların rekorunun kırılmasını bekliyoruz. 'Sen üret yeter' anlayışıyla çiftçilerimizi desteklemeye devam edeceğiz."

- Yerli Üretim
- OEM ve Standart Soğutucular
- Hızlı Prototip ve Seri İmalat
- Ekonomik Fiyatlandırma

COOLING EXPERTS

AROUND THE GLOBE

**2011'den beri,
İzmir - Kemalpaşa'dan
Dünyaya Soğutucu Çözümleri
Sunuyoruz.**

AKG TÜRKİYE
www.akg-turkey.com
Kemalpaşa OSB Mahallesi
40. Sokak No: 6 35730
Ulucak - Kemalpaşa
İzmir / Türkiye

Tel: 0 232 - 877 2199
Faks: 0 232 - 877 0042
info@akg-turkey.com

Yabancı Türkiye'ye 802 milyar dolar getirdi kaynak transferi 266,3 milyar dolara ulaştı

Cumhuriyet'in 100'üncü yılı olan 2023'e girerken yabancılar Türkiye'de 519,2 milyar dolarlık bir varlık ve alacağa sahip.

Naki BAKIR

Son 20 yılda Türkiye, küresel sermaye açısından gelişen ekonomiler içinde en cazip doğrudan ve finansal yatırım alanlarından birini oluşturdu. Anılan dönemin özellikle ilk yarısında yüksek miktarlarda dış sermaye çeken Türkiye ekonomisi, uluslararası yatırımcılar, finans kurumları ve sıcak para fonlarına rekor düzeylerde getiri sağladı.

2003 başından bu yılın Eylül sonuna kadar olan dönemde Türkiye ekonomisine doğrudan yatırım, sıcak para ve mevduat-kredi olarak toplam 802 milyar dolarlık yabancı kaynak girişi yaşanırken, aynı dönemde yabancı yatırımcıların bu alanlardan elde ettikleri 266,3 milyar dolarlık kar ve faiz transferi gerçekleştirildiği belirlendi.

Doğrudan yatırımlardan 52,6 milyar dolar

2003 başı ile bu yılın Eylül sonu arasındaki dönemde doğrudan yatırımlardan yapılan toplam kar transferi 52,6 milyar dolara ulaştı. Söz konusu kar transferlerinin 2003'te 643 milyon dolar olan yıllık tutarı, 2004'te 1 milyar doları, 2007'de 2 milyar doları, 2013'te 3 milyar doları aştı, 2021 itibarıyla 4,4 milyar, bu yılın ilk dokuz ayında ise 3,3 milyar dolar olarak gerçekleşti.

Sıcak paraya 85 milyar dolar

Aynı dönemde; "sıcak para" olarak adlandırılan kısa vadeli spekülatif yabancı sermayenin portföy yatırımlarından kazanıp yurt dışına aktardığı tutar ise 85 milyar dolara ulaştı. Buna göre sıcak paracılar doğrudan yatırımcılardan daha fazla kar transfer ettiler. Başka deyişle, parayla para kazanmak için getirdikleri sermaye ile Borsa ve tahvil, bono gibi borçlanma senetlerine

yatırım yapanlar, Türkiye'de katma değer ve istihdam yaratan ve cari açığın finansmanı açısından önem taşıyan doğrudan yatırımları yapanlara göre daha karlı çıktı. Sıcak paracıların 2003'te 2,6 milyar dolar olan yıllık kar transferleri 2005'te 3 milyar doları, 2014'te 4 milyar doları, 2017'de 5 milyar doları, 2020'de 6 milyar doları aştı. Anılan yıl tüm zamanların en yüksek düzeyine ulaşan transfer tutarı, bu yılın ilk dokuz ayında da 5,2 milyar dolar oldu.

Yabancıya 8,6 milyar dolar ücret ödemesi

Bu arada; Türkiye'nin yurt dışındaki elçilik, konsolosluk ve diğer birimlerinde görev yapan yabancı uyruklu personele de aynı dönemde toplam 8,6 milyar dolar ücret ödemesi gerçekleşti. Böylece; dış borç faiz ödemeleri, doğrudan yatırımlar ve portföy yatırımlarından kar transferleri ve yabancı uyruklulara ödenen ücretlerle birlikte Türkiye'den yurt dışına toplam kaynak transferi 266,3 milyar dolara ulaştı.

Aynı dönemde büyük bölümü özelleştirilen kuruluşları satın alma ve şirket evlilikleri yoluyla olmak üzere yabancıların doğrudan yatırım kapsamında getirdikleri toplam net sermaye girişinin ise 166,5 milyar dolar olduğu belirlendi. Özellikle AB ile müzakerelerin başladığı 2005'ten itibaren hızlanan doğrudan yabancı sermaye girişleri, Türk ekonomisine canlanma ve hızlı büyüme ivmesi getirdi. Özelleştirmeler kapsamında birçok kuruluşu satın alan, şirket evlilikleri gerçekleştiren yabancılar, bu yatırımlarından rekor karlar elde ederek ülkelere transfer ettiler. Yabancılar bu dönemde 56,2 milyar dolarla en fazla bankacılık/finans ve sigorta sektörüne yatırım yaptılar. Bunu 42,8 milyar dolarla imalat sanayii, 18,4 milyar dolarla enerji, 15,9 milyar dolarla ticaret, 15,4 milyar dolarla bilgi ve iletişim sektörleri izledi.

En çok Avrupa'dan

Doğrudan sermaye yatırımlarının 129,3 milyar dolarla büyük bölümünü Avrupa ülkeleri sermayesi gerçekleştirdi. Bu dönemde en çok doğrudan yatırımın geldiği

ülke 27,7 milyar dolarla Hollanda oldu. Bu ülkeyi 13,2 milyar dolarla İngiltere, 11,2 milyar dolarla İspanya, 11,1 milyar dolar Almanya, 10,9 milyar dolarla Avusturya izledi.

Aynı dönemde yabancılar, Türkiye'de gayrimenkul alımları için de net 67,2 milyar dolar ödediler. Yabancı alımları, ekonominin lokomotif olarak öne çıkan inşaat sektöründeki büyümede etkili oldu. Yurt dışında yerleşik grup şirketlerinin Türkiye'deki şirketlerine kullandıkları krediler de 14,2 milyar dolar oldu. Böylece anılan dönemde toplam doğrudan yatırım girişi 247,9 milyar dolara ulaştı.

173 milyar dolar sıcak para girişi

Anılan dönemde Türkiye'ye portföy (sıcak para) girişleri ise 172,9 milyar dolara ulaştı. Bunun 22,4 milyar doları Borsa'ya gelirken, Türk kamu menkul kıymetleri alımı yoluyla gelen kaynak ise 150,4 milyar dolara ulaştı. Aynı dönemde sıcak para fonların yaptığı 85 milyar dolarlık kaynak transferi dikkate alındığında portföy yatırımcılarının yüksek bir karlılık oranına sahip olduğu görülüyor.

Yabancıların eski iştahı yok

AB ile müzakere sürecinin ve büyük özelleştirme programlarının başlaması ile doğrudan yabancı sermaye yatırımlarında; o dönem izlenen "düşük kur-yüksek faiz" politikası ile dolar bazında dünyada en yüksek getiriye sağlaması nedeniyle de sıcak para yatırımlarında yaşanan ivmenin son yıllarda ise hız kestiği belirlendi.

Özellikle 2006 ve 2007'de yıllık 17-18 milyar dolarlık rekor düzeylere ulaşan, küresel krizin etkisiyle 2009'da 6 milyar dolar dolayına gerilemekle birlikte izleyen yıllarda yüksek tutarlarla devam eden doğrudan yatırım girişleri, özelleştirme portföyünün boşalmasının ardından azaldı. Son dönemde siyasi alanda yaşanan radikal değişimler, bölgesel savaşlar, küresel ekonomide yaşanan sıkıntılar, Türkiye'nin sürekli düşerek dibe inen kredi notu ve son iki yılda damgasını vuran küresel pandemi de bunda etkili oldu. 2003 yılında 688 milyon, 2004'te ise 1,1 milyar dolar olan doğrudan yabancı sermaye yatırım girişi, 2005'te 8 milyar doları bulmuş, 2006'da 17 milyar dolarla ikiye katlanmış, 2007'de 18,4 milyar dolarla tüm yılların rekorunu kırmıştı. İzleyen dönemde özelleştirme portföyünün boşalmasının da etkisiyle azalan girişler, 2015'te 11,8 milyar dolarla yeni bir pik yaptı. Sonraki dönemde ise yıllık giriş tutarı 4-6 milyar dolar arasında seyretti, bu yılın ilk dokuz ayında da 4,2 milyar dolar oldu.

Sıcak para çıkışı var

Sıcak para yatırımları, 2003'teki 3,9 milyar dolarlık düzeyinden, yıllara göre iniş çıkışlı bir seyre rağmen 2012'de büyük bölümü tahvil-bonoya olmak üzere toplam 38,4 milyar dolara ulaşarak tarihi zirveye gördü. Son yıllarda bozulan görünüme rağmen, portföy yatırımı girişleri 2017 yılında da 23,9 milyar dolarla ikinci en yük-

Yabancıların kar transferi (Milyon \$)

	Dış borç faiz ödemesi	Doğrudan yatırım kar trans.	Portföy yatırım kar trans.	Ücret ödeme *	TOPLAM
2003	4.544	643	2.616	0	7.803
2004	4.312	1.043	2.905	0	8.260
2005	5.010	1.051	3.326	108	9.495
2006	6.321	1.182	3.463	124	11.090
2007	7.477	2.213	3.735	124	13.549
2008	8.666	2.957	3.523	126	15.272
2009	7.406	2.933	2.994	157	13.490
2010	5.502	2.871	3.149	190	11.712
2011	5.287	2.937	3.382	268	11.874
2012	5.817	2.657	3.472	404	12.350
2013	5.800	3.682	3.736	689	13.907
2014	5.599	2.362	4.342	815	13.118
2015	5.077	3.590	4.675	850	14.192
2016	5.609	3.139	4.687	1.108	14.543
2017	6.389	3.295	5.372	631	15.687
2018	7.752	3.206	5.584	627	17.169
2019	8.159	3.491	5.847	678	18.175
2020	6.111	1.903	6.255	521	14.790
2021	5.692	4.398	6.681	631	17.402
2022; 9 Ay	3.666	3.051	5.220	527	12.464
TOPLAM	120.196	52.604	84.964	8.578	266.342

* Türkiye'nin yurt dışındaki birimlerinde görev yapan yabancı uyruklu personele.

sek düzeyi kaydetti. Sonraki dönemde ise ülke riskinin (CDS) aşırı yükselmesinin de etkisiyle sıcak paranın Türkiye iştahı kesildi. Özellikle bu yılın ilk dokuz ayında 3,3 milyar doları Borsa'dan, 7,8 milyarı tahvil-bonodan olmak üzere portföy yatırımlarından 11,1 milyar dolarlık çıkış yaşandığı dikkati çekiyor.

Anılan dönemde Türkiye ekonomisine en büyük kaynak girişi, mevduat ve krediler yoluyla gerçekleşti. Dış finans kurumlarının kullandığı krediler ile yurt dışı yerleşiklerin Türk bankalarına açtığı mevduat hesapları yoluyla girişler 20 yılda 381,4 milyar dolar düzeyine ulaştı. Bunun 179,8 milyar dolarını özel sektör kuruluşları, 176,8 milyar dolarını bankalar, 20,5 milyar dolarını Merkez Bankası, 4,2 milyar dolarını da

genel hükümete bağlı birimler kullandı.

Son 20 yılda Türkiye'ye 802,1 milyar dolar kaynak getiren ve burada kazandığı 266,3 milyar doları ülkelere transfer eden yabancılar, Cumhuriyet'in 100'üncü yılı olan 2023'e girerken Türkiye'de 519,2 milyar dolarlık bir varlık ve alacağa sahip.

Buna göre yabancıların Merkez Bankası, bankalar, hükümet ve özel sektöre açtığı kredilerden ve mevduatlarından dolayı toplam alacağı 315,5 milyar, uluslararası yatırımcıların Türkiye'deki doğrudan yatırımlarının hacmi 119 milyar, sıcak para fonlarının portföy büyüklüğü de 17,6 milyar doları Borsa'da hisse senedi ve 67 milyar doları tahvil, bono gibi borçlanma senetlerinde olmak üzere toplam 84,5 milyar dolar düzeyinde.

Yabancıların Türkiye'deki varlık ve alacak stoku (Milyar \$)

	Aralık 2022	Eylül 2022	Değ. (%)
TOPLAM	147,8	519,2	251,3
DOĞRUDAN S. YATIRIMLARI	18,8	119,0	532,6
PORTFÖY YATIRIMLARI (SICAK PARA)	23,9	84,5	253,8
-Hisse senetleri	3,5	17,6	410,1
-Borç senetleri (Tahvil, bono)	20,4	67,0	227,9
Bankalar	0,5	13,1	2414,4
Genel Hükümet (DİBS)	19,9	42,7	114,4
Diğer Sektörler	0,0	15,5	-
DİĞER YATIRIMLAR	105,1	315,5	200,2
-Efektif ve mevduatları	17,1	82,1	381,2
Merkez Bankası'ndaki	13,9	32,0	130,0
Bankalardaki	3,1	50,1	1491,0
-Açtıkları krediler	80,7	177,5	120,0
Merkez Bankası'na	8,1	0,0	-100,0
Bankalara	6,7	59,9	791,0
Hükümete	35,8	20,3	-43,3
Özel sektöre	30,1	97,3	223,5
-Ticari Krediler (Reel sektöre)	7,4	49,1	567,1
-SDR Tahsisatları	0,0	6,9	-
TÜRKLERİN YURT DIŞI VARLIK VE ALACAKLARI	62,3	294,2	372,5
ULUSLARARASI YATIRIMA AÇIĞI	-85,5	-224,9	163,0

arslan alüminyum a.ş.

www.arslanaluminyum.com

Nazlı SARP

Türk bankacılık sistemi yaklaşan riskleri karşılamaya ne kadar hazır?

Bankacılık sistemi denildiğinde akla ilk gelen, kredidir ve zaten bir bankanın ana karlılık (faaliyet) unsuru da bu kalem-den gelmektedir.

Diğer yandan yakın tarihli iki kriz, bankacılık sektörü özelinde kırılmalar yaratmıştır ki ilki küresel açıdan resesyon yaratan 2008 küresel finans (mortgage), ikincisi ise Türkiye’de bankacılığı önemli ölçüde dönüştüren ve sağlamlaşmasına zemin hazırlayan 2001 Türkiye bankacılık krizidir.

Şu andaki görünümeye yakından bakmak gerekirse;

Küreselde Fed’in şahin politikaları ile “kendi ülkemin refahını istediğim gibi bilanço genişletip, arttırdığım gibi gerekirse ufak bir resesyonu göze alarak da daraltırım” havasından bu hafta itibariyle küçük bir geri adım attığını; faiz artışlarında aralık ayında yavaşlamaya gideceği sinyali ile göstermiş bulunuyor.

Bunun nedeni sermaye piyasaları ve emlak sektöründen gördüğü üstü örtülü baskı olabilir. Ancak nedenlerden çok Fed’in şahin politikasının yarattığı sonuçlara dönülecek olursa;

● 2 yıl ve 10 yıllık tahvil fiyatları arasındaki farkın 1981’den bu yana -75 baz puanlara kadar inerek resesyona ciddi bir atıfta bulunması,

● Hane halkı borçluluğu yüzde 100’e yaklaşmasına karşın, artan faizlere karşılık konut fiyatlarında sıkı bir düşüşün başlamış olması (mortgage krizini hatırlatması bakımından travmatik),

● En önemlisi de risk iştahındaki keskin düşüştür.

Türkiye açısından bakıldığında ise çok yüksek enflasyon, buna karşılık TCMB’nin yönünü büyümeden yana belirlemesi, ancak makro ihtiyati tedbirlerle iş seçici ve daraltıcı politikaların da paralel olarak yürütülmesi.

Açıklanan 3. çeyrek büyüme rakamları bu bakımdan değerlendirildiğinde özellikle inşaat harici makine yatırımlarının artışı, ivme kaybına uğrasa da sanayi büyümesi ile kamu-özel harcamalarının net katkısı göstermekte ancak ücretlilerin gelirden aldığı payın düşmesi, inşaat sektöründeki keskin daralma ve stokların büyüme-ye negatif katkısı ile bir yerlerde sorun olduğunu gösteriyor ki özellikle stok ve sanayi üretimi alanında artan finansman ihtiyacı göze çarpıyor!

İşte bu nokta, ihracata dayalı büyüme politikası ile kesiştiğinde karşımıza bankacılık sektörünü çıkarıyor. Reel sektör yapısı gereği kredi ile büyüyor ve yüksek girdi maliyetleri de işletme sermayesi ihtiyacını doğuruyor. Ancak son dönemde bankalar reel sektörün artan bu kredi ihtiyacını gidermede yeterli kadar iştahlı davranmıyor. Üstelik bankalar üzerinde kredi faiz tavanından, menkul kıymet tutma yükümlülüğüne, diğer taraftan mevduatta liralasma konusunda kadar pek çok düzenleme yapılmasına karşın...

Bu yıl ülkemizde ekonomik açıdan en çok dikkat çeken konulardan biri de bankaların düşük faizin nimetlerinden yararlanarak artan yüksek karlılıkları oldu. Yorumlamada öz kaynak karlılığı sektör geneli için önemli bir ölçüttü ancak enflasyon muhasebesi ile yorumlanması halinde çok daha net sonuçlara ulaşılacağı aşikardır.

Asıl noktaya dönülecek olursa Türk bankacılık sektörünün verilerini karşılaştırmakta yarar olacaktır. 2008 küresel finansal krizi, Türkiye’ye teğet geçmişti. Bunun başlıca nedenlerinden biri de 2001 bankacılık krizinden sonra Basel kriterlerinin baz alınarak, çok daha güçlü bir bankacılık sisteminin oluşmasıydı.

Peki 2008’den bu yana bankalarımızda neler değişti? Diyecek olursak verilere bakmak gerekecektir.

2008’in sonunda görülen krizin asıl yıkıcı etkileri 2009’da görülmüştü. Tablo incelendiğinde görülmektedir ki 2009 yılından bu yana özellikle pandemi sürecinde kamu bankalarına krediler açısından önemli yükler getirilmesine karşın, sermaye yeterliliğinde çok düşük düzeyde bir azalış olmuştur. Buna karşılık, bankalarda yabancı sermayenin ağırlığı artmış (yabancı kaynak/toplam öz kaynak), takipteki alacaklar düşüş kaydetmiş, öz kaynak karlılığı artmıştır.

Vadesiz mevduatın payının artması, menkul değerlerin vadelerinin artışı gibi belli rasyolarda son dönemde bankacılık düzenlemelerinin etkin olduğu görülmektedir. Ancak tümüyle güçlü bir bankacılık sisteminden söz etmek mümkündür.

Öyleyse bankalar neden kredi ve TL mevduat konusunda iştahsız gibi gözükmektedir?

Bu sorunun en makul yanıtı, yaklaşan seçimlerdir. Örneğin menkul kıymet tutma zorunluluğu bankaların aktif kalitesi bakımından, olası para politikası değişiklikleri açısından bir risk unsurudur.

Diğer yandan yapılan bilimsel çalışmalarda TL/dolar kurunun sermaye yeterlilik rasyosu ile anlamlı ve pozitif bir etkisi olduğunu göstermektedir. (Diğer bir ifadeyle kurdaki artışlar sermaye yeterliliğini olumsuz etkilemektedir.)

Özetle 2022, gerek küresel koşulların gerekse de iç dinamiklerin (düzenlemelerin) etkisiyle hem aktif kalitesi hem de fonlama yeteneği bakımından bankaların zorlu yılı oldu. Ancak yine de Türk bankacılık sisteminin güçlü yapısı bu bağlamda zorluklarla mücadele etmeye oldukça elverişlidir.

Diğer taraftan daha önceki küresel krizlerde olduğu gibi bu defa da KGF kaynaklı fonlar ve kamu bankalarına çok fazla iş düşmektedir.

Kamu bankalarının özkaynaklarının güçlendirilmesi sonucunda ve reel sektörün de artan kredi gereksinimi ile desteklenen hazine kaynaklı fonların özellikle 2023’ün ilk yarısında devreye alınması beklentisi her geçen gün artmaktadır ve Türkiye, bu kaynakları sağlamak konusunda güçlüdür.

Yatırımcının getiri arayışı Borsa’yı uçurdu

Rekordan rekora koşan Borsa’ya yatırımcı ilgisi sürüyor. Yatırımcı sayısı kasımda geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 39,7 artarken, yerli gerçek yatırımcıların portföy değeri yıllık bazda yüzde 234,3 yükseldi. Yerli gerçek yatırımcı sayısı 3.3 milyon kişiyi aştı.

Yerli gerçek yatırımcı sayısı, kasımda yüzde 17,6 artarak aylık bazda Nisan 2021’den bu yana en hızlı yükselişini gerçekleştirirken, Borsa İstanbul, getiri arayışındaki yerli yatırımcıların önemli duraklarından biri olmaya devam ediyor. Merkezi Kayıt Kuruluşu’nun (MKK) kasım ayına ilişkin verileri, yerli yatırımcının Borsa İstanbul’a ilgisinin güçlü şekilde sürdüğünü ortaya koydu.

MKK verilerinden derlenen bilgilere göre, kasımda yerli gerçek yatırımcı sayısı 502 bin 17 kişi artarak 3 milyon 311 bin 492’ye çıktı. Aylık bazda kaydedilen yüzde 17,6’lık yükseliş, Nisan 2021’den bu yana en hızlı değişime işaret etti.

Söz konusu dönemde yerli gerçek yatırımcının portföy değeri, yüzde 29 yükselişle 906 milyar liraya yükselmesine karşın ekimdeki yüzde 30,7’lik artışın sınırlı da olsa altında kaldı.

Yatırımcı sayısı kasımda geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 39,7 artarken, yerli gerçek yatırımcıların portföy değeri yıllık bazda yüzde 234,3 yükseldi. Yerli gerçek yatırımcıların portföy değerindeki yıllık artış, kayıtlardaki en güçlü yükseliş işaret etti.

Endeks yılbaşından bu yana yüzde 160 arttı

Analistler, portföy değerindeki rekor artışın Borsa İstanbul’da BIST 100 endeksinin yıl-

başından bu yana sergilediği performansla da yakından ilgili olduğunu söyledi.

Getiri arayışının borsaya yönelişte önemli rol oynadığına işaret eden analistler, BIST 100 endeksindeki yükselişin yılbaşından bu yana yüzde 160’ı geride bıraktığını ve bu durumun yatırımcı sayısındaki artışta etkili olduğunu kaydetti.

Milyonerin portföyü artmaya devam ediyor

Yerli yatırımcı portföyünün büyük çoğunluğu 1 milyon lira ve üzeri portföye sahip yerli gerçek yatırımcıların 906 milyar liralık portföy büyüklüğünün yüzde 74’ünü 1 milyon lira ve üzeri portföye sahip olan kişiler oluştururken, bunu, yüzde 9 ile 500 bin ila 1 milyon lira portföy değerine sahip kişiler takip etti.

Söz konusu veriler aylık bazda değerlendirildiğinde, 1 milyon lira ve üzeri portföy sahiplerinin toplam portföy değeri içindeki payı ekimde yüzde 72,5 seviyesinde bulunuyordu.

Kasım verilerine göre, yerli gerçek yatırımcılar arasında 100 bin liraya kadar portföyü bulunan kişiler, bu kalemdaki portföy büyüklüğünün yüzde 4,6’sını oluşturdu.

Saklamadaki menkul kıymet değeri 6,7 trilyon lira

Borsa İstanbul’da bakiyeli yatırımcı sayısı 6 milyon 252 bin 782 kişiye ulaştı. MKK’nin sak-

Birlik Varlık ve Platform Turizm halka açılıyor

Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), iki şirketin halka arz ile biri bedelli ikisi bedelsiz olmak üç sermaye artırım başvurusunu onayladı. Ayrıca kurul 10 borçlanma aracı başvurusuna da onay verdi. SPK’nın haftalık bültenine göre Kurul, Birikim Varlık Yönetim AŞ’nin 14,20 liradan, Platform Turizm Taşımacılık Gıda İnşaat Temizlik Hizmetleri Sanayi ve Ticaret AŞ’nin 9,10 liradan halka arz başvurusunu onayladı. Kurul, Birlik Mensucat Ticaret ve Sanayi İşletmesi AŞ’nin 22 milyon 313 bin 510 lira bedelli, SASA Polyester Sanayi AŞ’nin 7 milyon 802 bin 851 lira ile European Endüstri İnşaat Sanayi

ve Ticaret AŞ’nin 591 milyon 220 bin lira bedelsiz sermaye artırım başvurusuna da onay verdi. QNB Finans Faktoring AŞ’nin 243 milyon lira, Nuro İnşaat ve Ticaret AŞ’nin 1 milyar lira, Turkcell Finansman AŞ’nin 1 milyar lira, İş Faktoring AŞ’nin 1 milyar 958 milyon lira, Ata Yatırım Menkul Kıymetler AŞ’nin 135 milyon lira, Doruk Faktoring AŞ’nin 190 milyon lira, Trive Yatırım Menkul Değerler AŞ’nin 270 milyon lira, Vakıf Faktoring AŞ’nin 763 milyon lira, Vestel Elektronik Sanayi ve Ticaret AŞ’nin 1 milyar 500 milyon lira, Türkiye İhracat Kredi Bankası AŞ’nin 1 milyar dolar borçlanma aracı başvurusu onaylandı.

ladığı menkul kıymetlerin piyasası değerleri arasında 6,73 trilyon lira oldu. Söz konusu kıymetlerin yüzde 84’ünü 5,63 trilyon lira ile pay senetleri oluştururken, pay senetlerini, 650 milyar lira ile yatırım fonları ve 240 milyar lira ile Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) takip etti.

Pay senetlerinin 2,39 trilyon lirası borsada işlem gören paylardan, 3,24 trilyon liralık kısmı da borsada işlem görmeyen paylardan oluştu. Borsada işlem gören şirket sayısı 484’e ulaşırken, devam eden yerli yatırımcı ilgisiyle halka arzların güçlü şekilde sürmesi bekleniyor.

En çok elektronik alışverişi yaptık

Garanti BBVA’nın verilerine göre, kasımda en çok alışveriş gerçekleştirilen sektör yüzde 48 artışla Elektrik-Elektronik oldu. Garanti BBVA açıklamasına göre, Garanti BBVA Ödeme Sistemleri (GÖSAŞ), e-ticaret platformlarının farklı tarihlerdeki yoğun kampanyalarıyla geçen kasım ayına ait, Garanti BBVA kartları ile Garanti BBVA POS’larından yapılan işlemler üzerinden gerçekleştirdiği araştırma verilerini açıkladı. Buna göre, “Efsane Kasım”, “Efsane Cuma”, “Muhteşem Cuma” ve “11.11” gibi farklı kampanyalarla online alışverişlerin tavan yaptığı dönemde e-ticaret harcamalarını inceleyen araştırma, tüketicilerin en fazla hangi sektörlerde harcama yaptığını, bir önceki aya göre sektörel harcama değişimlerine ışık tutuyor.

Kampanyalar satışları artırdı

GÖSAŞ’ın verilerine göre kasım ayında e-ticaret harcamaları bir önceki aya göre yüzde 19 artış gösterdi. E-ticaretin toplam kartlı alışverişler içindeki payı da önceki aya göre 3 puanlık artışla yüzde 29’a yükseldi. Açıklamaya göre, kampanyalar ayı kasımda bu yıl tüketiciler online alışverişlerde en büyük ilgiyi teknolojik ürünlere gösterdi ve Elektrik-Elektronik sektöründe online satışlar ekim ayına göre yüzde 48 arttı. Bu sektörü yüzde 16 artışla Giyim-Aksesuar ve yüzde 15 artış-

la Seyahat Acenteleri-Taşımacılık sektöründeki harcamalar takip etti.

Taksitli alışveriş daha çok arttı

Araştırmaya göre, kasım ayında taksitli e-ticaret alışveriş cirosu da yüzde 26 artış gösterirken, peşin alışverişlerin cirosu yüzde 13 arttı. E-ticaret alışverişlerinin yüzde 47’si taksitli yapıldı. Diğer bir ifadeyle kasım ayında yaklaşık her iki işlem den biri taksitli gerçekleşti. Cazip kampanyalarla birlikte ihtiyaçlarını taksitle karşılayıp kasım ayı fırsatlarından yararlananlar, taksitli e-ticaret alışverişlerinde de en fazla Elektrik-Elektronik sektörünü tercih etti. Bu dönemde teknoloji ürünlerindeki taksitli alışverişler önceki aya göre yüzde 61 arttı. Taksitli e-ticaret alışverişlerinde Seyahat Acenteleri&Taşımacılık yüzde 50, Konaklama ise yüzde 27 artışla Elektrik-Elektronik sektörünü takip etti. Alışveriş ayı kasımda e-ticaret harcamalarının en fazla arttığı iller yüzde 88’le Mersin ve yüzde 30’la Muğla oldu. Bu illeri yüzde 26 Aydın, yüzde 23’le İstanbul, yüzde 20 ile Bursa, yüzde 17 ile Antalya, yüzde 16 ile Balıkesir ve yüzde 10’la da İzmir takip etti.

Deride 2023 hedefi 2,5 milyar dolar ihracat

İstanbul Deri ve Deri Mamulleri İhracatçıları Birliği Başkanı Güven Karaca, 163 ülkeye ihracat yaptıklarını belirterek, “2023'te 2,5 milyar dolar ihracat yapmayı hedefliyoruz.” dedi. Geçen sene deri ve deri mamulleri sektörünün 1,7 milyar dolar ihracat gerçekleştirdiğini, yılın 10 ayında, geçen senenin toplam rakamının üzerine çıktıklarını belirten Karaca, ekim sonunda 1,77 milyar dolar ihracat yaparak, bir önceki yılın ihracat rekorunu kırdıklarını hatırlattı. Karaca,

2021'i 9,5 dolar ortalama kilogram değeriyle kapatırken, günümüzde kilogram fiyatının 11-12 dolarlara çıktığını belirterek, bir sonraki yılda ortalama kilogram değerini 13 dolarlara çıkarmak istediklerini söyledi.

Bazı dünya markalarının Türkiye'de üretim kararı aldığını belirten Güven Karaca, şöyle konuştu: “ABD'de ve Avrupa'dan bazı global markalarla istişareler yaptık. Her biri yılda 50 milyon dolar ihracat yapan firmalar.”

Kimya ihracatı 11 ayda 30 milyar doları aştı

İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamulleri İhracatçıları Birliği (İKMİB) açıklamasına göre, Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM) verilerine göre, Türkiye'nin ihracatı kasım ayında geçen yıl aynı döneme göre yüzde 1,9 artışla 21,9 milyar dolar oldu.

Kimya sektörü ise kasım ayında yüzde 9,9 artışla 2,6 milyar dolar ih-

racat gerçekleştirirken, sektörün 11 aylık ihracatı da yüzde 34,2 artarak 30 milyar doları aştı.

Açıklamada konuya ilişkin değerlendirmesine yer verilen İKMİB Yönetim Kurulu Başkanı Adil Pelister, “Bu yıl 33 milyar dolar üzerinde yeni bir rekor ile tamamlamayı hedefliyoruz” dedi.

Turizmde tarihi rekor beklentisi

TÜRSAB Yönetim Kurulu Başkanı Firuz Bağlıkaya, “Pandemi sonrası küresel ölçekte seyahat çılgınlığının yaşandığı bir dönemden geçiyoruz” dedi.

Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB) Yönetim Kurulu Başkanı Firuz Bağlıkaya, herhangi bir aksilik olmaz ise Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 100'üncü yılında tarihin en yüksek turist sayısı ve en yüksek gelirine ulaşılacağını söyledi.

Bağlıkaya, asıl önemli olanın kişi başı turizm gelirlerini artırmak olduğunu, bu bakımdan hem kişi başı turizm gelirini hem de gecelik kişi başı gelirlerini artıracak bir turizm politikasını baştan kurgulamanın önem arz ettiğini dile getirdi.

Rezervasyonlar iyi gidiyor

Bağlıkaya, seyahat acentelerinden aldıkları bilgilere göre kış döneminin de hareketli geçeceğini vurgulayarak, şunları kaydetti: “Özellikle doğa, termal ve kayak turizmiyle canlanan destinasyonlarımıza iç ve dış pazardan talep yüksek. Geçen yıla göre daha güzel bir kış sezonu geçirmeyi hedefliyoruz. 2023 yılı yaz sezonu için ülkemize yönelik rezervasyon talepleri ise gayet iyi seyrediyor. Kasım ayı başında katıldığımız WTM Londra Fuarı'nda çok olumlu görüşmeler gerçekleştirdik. Diğer pazarlardan da pozitif haberler alıyoruz. Herhangi bir aksilik olmaz ise Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100'üncü yılında tarihin en yüksek turist sayısı ve en yüksek geliri-

ne ulaşmış olacağız.”

Altın yumurtlayan sektör

Bağlıkaya, turizm sektörünün destek beklediği alanlara ilişkin, büyük çoğunluğu KOBİ niteliğinde olan ve emek-bilgi yoğun çalışan seyahat acentelerinin, finansmana erişim olanaklarının artırılmasının büyük önem taşıdığını aktardı.

Turizm sektörü 1618 sayılı Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Yasası'nın sektörün ihtiyaçları çerçevesinde güncellenmesini bekliyor.

Sektörün üzerindeki önemli yüklerden birinin Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı'nın aldığı katkı payı

olduğunu söyleyen Bağlıkaya, “Topladığı paranın nasıl harcadığı konusunda da turizm sektörüne yönelik yeterli bir bilgilendirme bulunmuyor. Turizm ülke için altın yumurtlayan tavuk konumunda. Ancak bugün yapılan, bu altın yumurtlayan tavuğu beslemek yerine kesmeye çalışmak. Bu anlayıştan vazgeçilmesi gerekiyor.”

Bağlıkaya, turizm sektörünün salgının oluşturduğu hasarları tam olarak atlatamadığını, konaklama vergisinin 2023'te devreye girmesinin sektörü zorlayacağını, bu bakımdan TÜRSAB olarak öncelikli beklentilerinin vergi uygulanmasının ertelenmesi olduğunu söyledi.

Biz

Döngüsel
Ekonomiyiz

Tekrar kullan
Tamir et
Geri kazan

THE PALLET SYSTEM.

epalturkiye.com

Tavan fiyat başladı ancak Rusya'ya etkisi sınırlı kalacak

AB bugün itibarıyla tavan fiyat uygulamasına başlıyor ve deniz yoluyla Rus petrolünün ithalatını durduruyor. Kararların Rusya'nın ana ihracat kalemi olan petrolden gelir sağlamasını engelleyemeyeceği belirtiliyor

Simon JOHNSON

IMF'in Eski Baş Ekonomisti

Rusya'nın mali krizi daha erkengelmeli

Rusya'nın petrol ihracatı için aldığı fiyatı düşürmeye zorlamanın temel amacı, Kremlin'in Ukrayna'daki saldırgan savaşını sürdürme kabiliyetini ciddi şekilde engelleyecek bir mali krize neden olmaktır. Ancak bazı Avrupa ülkeleri, ileriye dönük döviz piyasalarının omuz silkeceği kadar yüksek bir fiyat üst sınırını tercih ediyor. Avrupa ülkeleri arasında Rusya'nın petrol ihracatına konulacak tavan fiyat konusunda yaşanan diplomatik açmaz, Kremlin'in Ukrayna'ya karşı saldırı savaşını sürdürmek için kaynaklarını sınırlama çabalarını sekteye uğratmakla tehdit ediyor. Çıkmazı kırmanın zamanı gelmedi mi?

30 ila 70 dolar aralığı

Bir tarafta Polonya, Estonya ve Litvanya varıl başına 30 dolardan fazla olmayan bir fiyat için baskı yapıyor. Diğer tarafta ise Yunanistan, Girit ve Malta 60-70 dolar aralığında bir fiyatı tercih edecek. Avrupa Komisyonu'nun uzlaşma olarak 62 dolar teklif ettiği bildiriliyor. ABD, üst sınırın yürürlüğe girmesi gereken son tarih olan 5 Aralık'tan önce Avrupalıları kendi aralarında anlaşmaya çağırıyor.

Argümanın çoğu, fiyat tavanının küresel petrol fiyatları üzerindeki olası etkisi hakkında. Üst sınır yaz aylarında G7 tarafından ilk kez açıklandığında, JPMorgan petrol fiyatlarının yükseleceğini tahmin edip, 380 dolara kadar öngöründe bulunmuştu. Aslında, Brent gösterge petrol fiyatları o zamandan beri istikrarlı bir şekilde düştü ve varil başına yaklaşık 100 dolardan 80 dolara yaklaştı. Rusya şu anda varil başına yaklaşık 60 dolar alıyor, bu, Kremlin savaş makinesini petrol alımları yoluyla destekleme damgasını yansıtan bir indirim. Bu önemli bir tartışma, ancak Uluslararası Finans Enstitüsü'nün baş ekonomisti Robin Brooks'un işaret ettiği gibi Rusya'nın petrol ihracatı için aldığı fiyatı düşürmeye zorlamanın ana noktasını kaçırıyor. Amaç, Kremlin'in savaş zamanı ekonomisini yönetme kabiliyetini ciddi şekilde engelleyecek bir mali krize neden olmaktır.

Bu yönlerde ilk kilit adım aslında Şubat ayı sonlarında, Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinden hemen sonra, G7, Avrupa Birliği ve diğerlerinin Rusya'nın dış rezervlerini dondurmaya kabul etmesiyle atıldı. Bu benzeri görülmemiş darbe, Rusya'nın ekonomik ve mali şoklara karşı tamponunu kaldırdı ve sonuç, rublenin ilk kez değer kaybetmesi oldu. Ancak kısa sürede Kremlin'in çok büyük bir boşlukla karşı karşıya olduğu anlaşıldı. Rusya, ödemeleri Gazprombank ve diğer onaylı finans kurumları aracılığıyla yönlendirerek petrol ve gaz ihraç etmeye devam edebildi. Sonuç olarak Rusya, çoğu askeri çabalara, "yaptırımlı" Batı mallarını satın almaya ve döviz piyasasını istikrara kavuşturmaya harcanan güçlü döviz kazançları kaydetmeye devam etti. Nisan sonunda ruble toparlandı.

Döviz piyasaları ileriye dönüktür. Petrol fiyatı üst sınırı 60 dolar olarak belirlenirse, piyasa katılımcıları omuz silkecek ve Ukrayna uzun ve sancılı bir mücadele içinde kalmaya devam edecek. Buna karşılık, 30 dolarlık bir petrol fiyatı, rublenin daha fazla değer kaybetmesi için yoğun bir baskı getirecektir. Rus merkez bankasının istikrarlı bir döviz kurunu koruma yeteneği sorgulanacak. Faizler yükselecekti. Bankacılık sisteminin ödeme gücü tehlikeye gireceği için Rusya'nın yurtdışından silah satın alma yeteneği büyük ölçüde zayıflayacaktı. Böylesine dramatik bir adımın dünya fiyatlarını yükseltmesi mümkün mü? Tepki kısmen, Rusya'nın ne kadar üretimi durdurmaya istekli olduğuna bağlı olacak. Bunu tahmin etmek zor. Çünkü Putin her konuda olduğu gibi bu konuda da kavgacı sesler çıkarıyor. Ancak bazı basit matematik riskler dengesinin Kremlin'in lehine olmadığını söylüyor. Rusya petrol taşımayı reddederse ne mi olur? Dünyadaki en hızlı düşen rakam Rusya GSYİH olacaktır. Petrol satış yok, vergi geliri yok, döviz yok ve ekonomi yok. Dolayısıyla Putin, mecburen savaşı bırakmak zorunda kalacak.

Avrupa Birliği'nin (AB) bugün (5 Aralık) yürürlüğe girecek ambargosu ve varil başına 60 dolar tavan fiyat uygulamasına rağmen, Rusya'nın ana ihracat kalemi olan petrolden kar sağlamaya devam etmesi bekleniyor. Uzmanlar 60 doların zaten Rusya'nın sattığı fiyat marjına yakın olduğunu ancak petrol fiyatlarının aniden yükselmesi ve üst sınırın zorlaması halinde Rusya'nın karını önleyeceği değerlendirilmedi.

AB ülkeleri, uzun süredir devam eden müzakerelerin ardından, Rusya'dan deniz yoluyla taşınan petrole varil başına 60 dolar tavan fiyat uygulanmasında anlaşmaya vardı. Başta Polonya ve bazı Baltık ülkeleri, söz konusu fiyat seviyesinin Rusya'nın petrolden elde ettiği karı etkilemeyeceği gerekçesiyle varil başına 30 dolar seviyesinin uygulanmasını istiyordu.

Yunanistan, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) ve Malta gibi Rus petrolünün deniz yoluyla taşınmasında önemli rol oynayan ülkeler ise varil başına 70 dolar gibi daha yüksek bir seviyenin belirlenmesi konusunda ısrar ediyordu.

Belirsizlikler yaşanabilir

Rusya Başbakan Yardımcısı, yürürlüğe giren yeni ambargolar nedeniyle Ocak 2023'te bazı belirsizliklerin yaşanabileceğini ancak Rus petrolüne yönelik küresel talebin devam edeceğini duyurdu. IEA ise 2023'ün ilk çeyreğinde Rus petrol üretiminin günlük 2 milyon varil seviyesinde gerilemesini bekliyor. Son dönemde, karantina uygulamalarını sıklaştıran ve bu nedenle petrol talebi azalan Çin piyasasına bağımlılık da Rusya'nın petrol ihracatına ilişkin çeşitli riskler barındırıyor.

AB nezdinde yürütülen müzakereler sonucunda 60 dolar seviyesinde uzlaşmaya varılırken, tavan fiyat her 2 ayda bir tekrar değerlendirilecek ve Rus petrolünün piyasa fiyatlarından yüzde 5 daha az olmasını sağlayacak bir plan da uygulanabilecek. Avrupalı diplomatlar, söz konusu seviyenin Rusya'yı önemli bir gelirden mahrum ederken, haliha-

Norveç merkezli bağımsız araştırma kuruluşu Rystad Energy'ye göre, Rus petrolüne yönelik yaptırımlar tam olarak uygulandığı takdirde, Ocak 2023 itibarıyla yalnızca günlük 600 bin varillik Rus petrolünün AB'ye ulaşacağı tahmin ediliyor.

zırda yüksek fiyatların olduğu petrol piyasasında arz sorunları da yaşatmamasını umut ediyor. Tavan fiyat uygulamasının yanı sıra, AB, bugün itibarıyla deniz yoluyla Rus petrolü ithalatını da durduracak. Rusya'nın Ukrayna üzerinden Macaristan, Slovakya ve Çekya'ya petrol gönderdiği Druhba boru hattı üzerinden sevkıyat ise yaptırımlardan muaf tutulmuştu.

Satışı durduracak

Rusya, 24 Şubat'ta Ukrayna'da başlayan savaşın ardından tavan fiyat uygulaması olmamasına rağmen alıcı ülkelerin yaptırım endişeleri nedeniyle petrolünü indirimle satmaya başlamıştı.

Rus Ural petrolünün varil fiyatı, kasım'da bir önceki aya kıyasla yüzde 5,9 düşerek 66,47 dolara gerilerken, Brent türü ham petrole kıyasla da yüzde 27 daha ucuz fiyattan satıldı. Rus petrolünün halihazırda varil başına 60 dolarlık tavan fiyata yakın bir seviyeden satılmasının Rusya'nın petrol gelirlerinde önemli bir düşüşe neden olmayacağı öngörülüyor. Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, 1 Aralık'ta yaptığı açıklamada, Rusya'nın petrolüne uygulanacak tavan fiyatla ilgilenmediğini ve doğrudan alıcı ülkelerle anlaşmalar yaptıklarını söylemişti.

Öte yandan, küresel piyasalarda petrol fiyatlarının artması ve Rusya'nın petrolüne mevcut oranlardan daha yüksek bir indirim yapmak zorunda kalması halinde nasıl bir adım atacağı soru işaretlerine sebep oluyor. Başta Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin olmak üzere çok sayıda Rus yetkili, tavan fiyat uygulamasına katılacak ülkelere petrolün yanı sıra petrol ürünlerinin de satışını tümüyle durduracaklarını açıklamıştı. Rusya Başbakan Yardımcısı Aleksandr Novak, söz konusu ülkelere "daha karlı olsa bile" artık petrol ve petrol ürünü temin etmeyeceklerinin altını çizmişti.

Yaptırımlar Avrupa'ya daha çok zarar verebilir

Energy Intelligence Group Petrol Piyasaları Ekonomisti Julien Mathonniere, yaptırımların Rus petrol sektörüne ve ekonomisine "zarar vereceği" konusunda şüphelerinin bulunduğunu söyledi. Mathonniere, "Paradoks şu ki, yaptırımlar Avrupa'ya Rusya'dan daha çok zarar verebilir. Çünkü Avrupa'nın dizel bağımlılığı sorunu var. Bu dizel talebinin yüzde 25'ini ithal etmesi gerekiyor. Bunun yarısı da Rusya'dan geliyordu. Buna ek olarak, orta distilat açısından zengin Ural kaynaklı Rus ham

Rusya günde 7.7 milyon varil petrol ihraç etti

Petrol ihracatı, geçen yıl Rusya'nın toplam ihracat gelirlerinin yüzde 22'sini oluştururken, yaptırımlar nedeniyle Avrupa'ya ihracatı düşüşünü özellikle Çin ve Hindistan'a ihracatını artırarak kısmen telafi etmeyi başardı. Geçen yıl, günde ortalama 8 milyon varil petrol ve petrol ürünü ihraç eden Rusya, Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) verilerine göre ekimde günde 7,7 milyon varil petrol ihracatı gerçekleştirdi. Öte yandan, analistler Rusya'nın veya Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC) ve OPEC dışı petrol üreticisi ülkelerden oluşan OPEC+'ın üretimini daha da kısması halinde küresel petrol fiyatlarının daha da artabileceği uyarısında bulunuyor.

petrolü, dizel üretmek için ideal ve bunun yerine koyacağınız başka bir ham petrol bu verime ulaşamaz." diye konuştu.

Küresel piyasalarda gözler yoğun veri gündeminde

Küresel pay piyasaları, ABD Merkez Bankası (Fed) Başkanı Jerome Powell'ın açıklamaları ve tarım dışı istihdam verisinin beklentileri aşmasıyla karışık bir seyrizlerken, bu hafta gözler yoğun veri gündemine çevrildi. Cuma günü açıklanan verilere göre ABD'de tarım dışı istihdam ekimde 263 bin artarak beklentileri geride bırakırken, Fed'in bu ayki faiz kararına ilişkin kararsızlık gelecek haftaya taşındı. Ülkede, gelecek dönem resesyon sinyali olarak kabul edilen ABD'nin 10 yıllık tahvil faizi ile 3 aylık hazine bonosu getirisi arasındaki fark eksi 72 baz puanla son 22 yılın zirvesinde bulunuyor.

Para piyasalarındaki fiyatlamalarda Fed'in gelecek ay faizleri 50 baz puan artıracak beklentileri ise tarım dışı istihdam verisinin ardından yüzde 77'ye geriledi. Powell'ın açıklamalarıyla destek bulan altın ons fiyatı hafta içinde 1.800 doların üzerine çıkmasına karşın, haftanın son gününde kazançlarını kısmen geri verdi ve haftayı yüzde

2,5 kazançla 1.798 dolardan tamamladı. Brent petrolün varil fiyatı üç haftalık düşüş eğilimini sonlandırarak geçen hafta yüzde 2,2 artışla 85,9 dolara, bakırın libresi yüzde 2,7 yükselişle 3,73 dolara çıktı.

Lagarde dinlenecek

Avrupa borsalarında geçen hafta karışık bir seyrizlerken, bölgede açıklanan enflasyon verileri yavaşlama sinyali verdi. Analistler, Avrupa'daki enflasyon verilerinin ardından Avrupa Merkez Bankası (ECB) Başkanı Christine Lagarde'ın pazartesi ve perşembe günü yapacağı konuşmaların öneminin arttığını belirterek, açıklamalarda söz konusu verilerin ardından bankanın ultra şahin duruşunu değiştirip değiştirmeyeceğine ilişkin sinyallerin aranacağını söyledi. Bu hafta pazartesi bölge genelinde hizmet sektörü PMI, salı Almanya'da fabrika siparişleri ve çarşamba Avro Bölgesi'nde büyüme ile Almanya'da sanayi üretimi takip edilecek.

AÇI
KARŞI AÇILevent
AKBAY

Yeşil fabrika yeşil satranç

GEPOSB'da Atif Tunç Atıl tarafından kurulan HK-TM'nin kapısından girdiğinizde sizi enteresan bir sanat eseri karşılar. Uluslararası ticareti temsil eden, 3 hayvandan oluşan, sanatla mekanizmanın iç içe geçtiği bu sanat eseri üç buçuk yıllık çalışmanın ürünü. Yaklaşık 3 tona yakın, 4 bin parçanın bir araya getirilmesi oluşturulan, bin 200 cıvata ile sökülebilen Heykeltraş İskender Giray ve HKTM çalışanları tarafından tasarlanmış bir eser.

Bu, bölgemiz coğrafyasını temsil eden bir Anka Kuşu, hemen altında ticaretini temsilen Çin Ejderi ve onunda altında Afrika filinin bir araya getirildiği robotik' Filli Su Saati'. Önce savaşır pozisyonlardalar, sonrası ise ticaretin olumlu etkisi ile uzlaşma havasında. 15 dakikada bir, bir miktar suyun harekete geçirdiği robotik teknoloji ile harekete geçen metal top, bu hayvanlar arasında hareket ederek zamanı gösteren güneşin doğmasını sağlıyor. Bu eserde yer alan filin ayağının altında Dünya'yı temsilen paslanmaz çelikten yapılmış bir küre var. Bu küreye bakıldığında dışları için katledilmiş bir filin yattığını görüyorsunuz. Katledilen fili görmek için küreye yani dünyaya yaklaşmak zorunda kalıyor, böylelikle işin içine girmiş, dünya için sorumluluk almış oluyorsunuz. Bir de Anka Kuşu'nun sol bileğinde bulunan zincir var. Bu bir yandan Türkiye'nin dışa bağımlılığını temsil ederken, bir yandan bu coğrafyada kuşların özgür olmalarına izin verilmemesini temsil ediyor.

Top asansörü topu her Anka Kuşu'nun ağzına indirdiğinde ters taraftaki bir bölgeden bir güneş doğuyor. Bu da bu sanat eseri yapımı sırasında doğan İskender Giray'ın Güneş ismini verdiği kızını temsil ediyor.

Bu eser, fikir babası El Cezeri'nin Filli su saatinin günümüze uyarlanmış bir şekli. Cizreli El Cezeri 13. Yüzyılda Artuklu sarayında hem mühendis, hem sanatçı. Ancak doğal olarak Kral'ın hayatını kolaylaştırmak üzere Leonardo da Vinci'den 300 yıl önce sibernetiğin ilk adımlarını atmış, ilk robotu yapıp çalıştırarak da Vinci'ye ilham kaynağı olmuş.

Bugün El Cezeri'den ilham alan mühendisler bir yandan geçmişe sahip çıkarken bir yandan da çocukları için gelecek yaratmaya çalışıyorlar. 13. Yüzyıldan farklı olarak günümüzde teknolojik gelişme daha çok halkın hayatını kolaylaştırıyor. Bu insanlık adına iyi bir gelişme. Konuya Türkiye açısından baktığımızda robotik teknolojilerin, Osmanlı döneminde kaçırdığımız ve Cumhuriyetle yakalamaya çalıştığımız sanayileşme hedeflerini tutturmak açısından umut yaratır mı? Bence bu mümkün. Yeter ki HKTM gibi teknoloji yoğun şirketler daha da çoğalsın.

Ancak dünyanın ilk sanayileşme sürecindeki üretici aktörlerinin insanlığa ve doğaya fazlaca hoyrat davrandığını biliyoruz. Üretir, satarken insanlığa nasıl eziyet edildiğini görmek için Upton Sinclair'ın Şikago Mezbahaları'nı okumak yeter de artar bile. (Bu kitabın yayımlanmasından sonra ABD'nin gıda üretimi sektöründe reform anlamında bir seri yeni düzenleme yapma gereğini duyduğunun da altını çizmek isterim.)

'Eziyet sadece insana değil, doğaya da yapıldı' demiştim. O nedenle Dünya'nın ısısı arttı. O nedenle okyanusların bir yerinde plastiklerden oluşan yeni bir kıta oluştu. Şimdi Dünya İklim Anlaşması ile dünya ülkeleri, Yeşil Mutabakat ile AB, 2050 yılına kadar küresel ısıyı 1,5 derece düşürmek için adımlar atıyor. Karbon nötr bir dünya yaratılması için üretim süreçleri yeniden yapılandırılıyor.

Yeşil Dönüşüm bu anlamda çok önemli. Çünkü Yeşil OS-B'den Yeşil Finansman'a kadar hayatın her alanını etkileyecek. Türkiye eğer küresel ekonomide ağırlığını arttıracaksa en kısa zamanda bu gelişmeye 'uyum' sağlamak zorunda.

Özetle her şeyin 'yeşil'i hayatımıza giriyor. HKTM bu bakımdan da ilkler arasında yer alıyor. GEPOSB'deki, hani girişinde 'o sanat eseri' bulunan fabrika, bunlar daha hiç konuşulmazken, daha 2013'te 'Yeşil Fabrika' konsepti ile kurulmuş. Kısıtlı imkanlara rağmen Türkiye'nin LEED GOLD sertifikalı fabrikalarından biri olmayı başarmış. Bugün başarılı bir halka arzla robotik teknoloji kullanarak Türkiye sanayinin gelişimini sıçratmaya çalışıyor. El Cezeri'yi örnek alıyor.

Kocaeli Sanayi Odası da aynı zorunluluktan hareketle bölgesel yeşil dönüşüm için öncülük yapıyor. Bu çerçevede bu süreç hakkında farkındalık yaratacak oluşumları da destekliyor. Desteklediği, Yeşil Satranç da böyle bir kuruluş. Yeşil Satranç 'yeşil dönüşüm' yapan ya da yapıyor olan sanayiciler ile aklını kullanmaya öncelik veren çocuklar ve ailelerini buluşturuyor. Fabrikalarda, sosyal tesislerde bu üçlü bir araya gelerek Filli Su Saati'nin ayağına bakıyor, sorumluluk almaya, dünyaya katkıda bulunmaya çalışıyor.

İşte bu kez Yeşil Satranç ile Yeşil Fabrika bir araya geldi. Yüzlerce çocuk ve velileri HKTM'nin kapısından girerek küresel ticareti simgeleyen 'Filli Su Saati'ne eserine baktılar, bilgi aldılar, izlediler, alkışladılar.

Sonra fabrikanın en üst katına çıkarak milyonlarca olasılığı içeren satranç ile akıllarını geliştirmeye çalıştılar.

Mutlaka gece yataktan Filli Su Saati'ni hatırlayacak ve El CEzeri olma hayali kuracaklar.

Biz de gelecek adına daha bir umutlanacağız.

Hepsiburada müşterilerinin 1-28 Kasım'da verdikleri sipariş sayısı geçen yılın aynı dönemine kıyasla yaklaşık 1,7 kat arttı. Böylelikle aylık rekor satış hacmine ulaşıldı

Hepsiburada, 1-28 Kasım'da 200 binden fazla kampanyayla sipariş sayısını geçen yıla kıyasla 1,7 kat artırarak kasım ayı rekoru kırdı. Şirket açıklamasına göre, "Efsane Kasım" için teknolojik ve operasyonel süreçlerin yanı sıra tüm tedarikçiler ve KOBİ'lerle kapsamlı bir hazırlık dönemi geçiren Hepsiburada, müşterilerini 200 binin üzerinde kampanya ve milyonlarca üründe indirimli fiyatlarla buluşturdu. Kampanya döneminin en çok sipariş alan tarihi olan 11 Kasım'da günlük sipariş ve ciro rekoru kırıldı.

Hepsiburada müşterilerinin 1-28 Kasım'da verdikleri sipariş sayısı geçen yılın aynı dönemine kıyasla yaklaşık 1,7 kat arttı. Böylelikle aylık rekor satış hacmine

Ertelemeli ve taksitli ödemeye yoğun ilgi

Hepsiburada'nın aile bütçelerini rahatlatan "Şimdi Al Şubatta Taksitle Öde" tek-lifine müşteriler yoğun ilgi gösterdi. Hepsiburada müşterileri, kampanyaya uygun kartlarla yaptıkları taksitli alışverişlerin yüzde 50'sinde ödemelerini ertelerek ihtiyaçlarını karşıladı. LinkGelir uygulaması ile "Efsane Kasım" da alışveriş listesi oluşturup paylaşan Hepsiburada kullanıcıları, bu listelerden alışveriş yapıldıkça yüzde 10 Hepsipay Papel kazandı. Yaklaşık 48 bin kullanıcı, 185 bin liste oluşturup yakınları ve arkadaşları ile paylaştı.

Desoutter karmaşık montajları kolaylaştırıyor

Montaj ve üretim operasyonları için başta havacılık ve otomotiv olmak üzere endüstrideki birçok sektöre elektrikli ve havalı montaj aletleri çözümleri sunan Desoutter; özellikle manuel işlemlerde hatasız üretim için büyük bir inovasyon gerçekleştirdi.

Desoutter, müşterilerine bu sayede endüstriyel üretimin yanı sıra karmaşık montajlar için de ideal bir çözüm sunuyor.

Desoutter'ın akıllı montaj çözümlerini bir üst seviyeye taşıyan Nexonar konumlandırma sistemi, 3 boyutlu pozisyon kontrol sistemi sayesinde özellikle manuel montaj işlemlerinin hatasız ve yüksek kalitede yapılmasını yüzde 100 garanti altına alıyor. Aynı zamanda bu Poka-Yoke çözümü ile dünya çapındaki müşterilerine operatör ve proses güvenliği sağlarken, yüksek üretkenlik ve verimlilik sunmaya devam ediyor.

Bir çok alanda kullanılıyor

Başta otomotiv ve havacılık olmak üzere; elektrikli araçların batarya montajı, uçakların gövdeleri için sıkma, delme ve yerleştirme işlemleri, kaynak, yağlama, boya, lojistik depo işlemleri ve robot yürünge öğretilmesi gibi uygulamalarda kullanılıyor. Sistem, montaj işlemlerinde erişilemeyen vidalama noktalarının konumunu güvenilir bir şekilde belirlenmesini sağlıyor.

ulaşıldı. Platform üzerinde bu dönem boyunca 207 bin farklı kampanya düzenlendi. Satılan ürün adedi 30 milyona ulaşırken, indirimli alışveriş yapan haneler yaklaşık 907 milyon TL tasarruf sağ-

lamış oldu.

Akşam alışverişi

Bu ay en çok sipariş verilen 11 Kasım ve 25 Kasım'da uygulama üzerinde aynı anda bulunan kullanıcı sayısı 1 milyonu buldu. Müşteriler, ay boyunca en çok akşam 20.00 ila 23.00 saatleri arasında alışveriş yaptı. Hepsiburada müşterileri, saat 20.00-21.00 civarı temel tüketim ve süpermarket kategorilerinden harcama yaparken, saat 22.00'den sonra en çok giyim,

sağlık-güzellik, spor malzemeleri kategorilerine ilgi gösterdi. Öğlen saatlerinde ise en çok kitap alışverişi yapıldı.

Hepsiburada müşterileri, "Efsane Kasım" da en çok temel tüketim ve gıda, giyim, sağlık ve güzellik, züccaciye ve kozmetik kategorilerine ilgi gösterdi. En çok satın alınan ürünler çamaşır deterjanı, tuvalet kağıdı, bebek bezi, çay, ıslak temizlik havlusu ve kağıt havlu oldu. Satın alınan tuvalet kağıdı miktarı 5 milyon ruloyu buldu.

"Şahane Kasım" döneminde en çok akıllı telefon sattı

"Şahane Kasım"ı cazip fiyatlarla geçiren MediaMarkt, "Şahane Cuma"yı da içine alan 22-28 Kasım tarihleri arasındaki alışveriş istatistiklerine göre, en çok iPhone 11 128 GB beyaz renkli akıllı telefon satıldı. MediaMarkt'tan yapılan açıklamaya göre, kampanyasını gelenekselleşen branda yırtma etkinliğiyle başlatan marka, yüzlerce üründe tüketicilere özel fırsatlar sundu. MediaMarkt, 22-28 Kasım dönemi kapsayan kampanya sürecinde hem mağazalarında hem de dijital kanallarında önemli başarılarına imza attı. Tüketicilere

rin sepet ortalamasında geçen yılın aynı dönemine oranla yüzde 119'luk bir artış yaşanırken, mağaza ziyaretleri ise yüzde 47 yükseldi.

Dijital kanallardan yapılan alışverişlerin kırılımı incelendiğinde alışverişlerin yüzde 27'sinin mobil uygulamadan, yüz-

de 60'ının ise bilgisayardan yapıldığı görüldü. Tüm bunlarla birlikte MediaMarkt, satış tutarında yüzde 187'lik bir artış elde etti.

En çok gençler aldı

MediaMarkt, kampanya döneminde tüketicilerin en çok alışveriş yaptığı saatleri de açıkladı. Tüketicilerin yüzde 60'ı saat 15.00 ile 20.00 arasında alışveriş yaptı. Yaş dağılımlarına bakıldığında ise en çok alışveriş yapan grup yüzde 49 ile 12-35 yaş aralığı oldu. İkinci sırada ise yüzde 36 ile 36-49 yaş aralındaki teknoloji severler bulunuyor.

Benesta Benleo Acıbadem 120 ay vade seçeneği sunuyor

İstanbul'un asırlık semti Acıbadem'de yapımı süren ve kaba inşaatının %70'inin tamamlandığı Benesta Benleo Acıbadem'de lansmana özel ayrıcalıklar başladı. Lokasyonu, yeşil alanları ve mimari detayları ile "Herşey Dahil Lüks" yaşam seçene-

leri ile buluşturan Benesta Benleo Acıbadem, şehir merkezinde doğanın içinde yaşamak isteyen ailelere hitap ediyor. Proje, yüzde % 25 peşin ve 120 ay vade seçeneği ile lansmana özel ayrıcalıklar ve özel esnek ödeme planları bulunuyor.

Girişimcilerle 24,5 milyon TL'lik değer yarattı

Kale Grubu'nun sosyal girişimcilere destek olmak amacıyla hayata geçirdiği İbrahim Bodur Sosyal Girişimcilik Ödül Programı, 5 yılda ekosistemde 24,5 milyon TL'lik katma değer yarattı. Programın giderek daha kapsayıcı hale geldiğini bildiren Kale Grubu Başkanı Zeynep Bodur Okyay, "Etki analizi, bize, Kale Grubu ile iş birliğini kalıcı hale getiren ve ekosistemi güçlendiren sosyal girişimcilerin bilinirliklerini artırdıklarını ve etki alanlarını genişlettiklerini gösterdi" dedi.

Otomotiv ihracatı 2.9 milyar dolara geldi

Uludağ Otomotiv Endüstrisi İhracatçıları Birliği'nden (OİB) yapılan açıklamaya göre, Türkiye otomotiv endüstrisinin kasım ayı ihracatı, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 13,7 artışla 2 milyar 875 milyon dolar oldu.

Toplam ihracattan aldığı payı yüzde 13,2'ye yükselten otomotiv endüstrisinin, bu yılın ocak-kasım dönemindeki ihracatı, geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 5,6 artarak 27,8 milyar dolara çıktı. Sektörün 11 aydaki ortalama aylık ihracatı ise 2,54 milyar dolar oldu.

Tedarik endüstrisi ihracatında yüzde 12 artış

Otomotiv endüstrisinin alt ürün gruplarına bakıldığında, kasımda, geçen yılın aynı ayına göre, yüzde 12 artışla 1 milyar 154 milyon dolara ihracata imza atan "tedarik endüstrisi", sektör ihracatında en büyük ürün grubu olarak kayıtlara geçti.

"Binek otomobil" ihracatı kasımda yüzde 2 artarak 847 milyon dolar olurken "eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar" dış satımı ise yüzde 33 artışla 436 milyon dolar olarak kayıtlara geçti. "Otobüs-minibüs-midibüs" ihracatı da yüzde 33 yükselişle 207 milyon dolara ulaştı. "Diğer" başlığı altında ise 230 milyon dolarlık dış satım gerçekleştirildi.

Almanya'ya yüzde 2 düşüş, İtalya'ya yüzde 49 artış

Geçen ay, en büyük pazar olan Almanya'ya yüzde 2 azalışla 387 milyon dolarlık ihracat yapıldı.

İkinci büyük pazar Fransa'ya yüzde 2 artışla 296 milyon dolarlık dış satım gerçekleştirilirken üçüncü büyük pazar İtalya'ya ihracat da yüzde 49 artarak 270 milyon dolara çıktı.

Önemli pazarlardan Birleşik Krallık'a yüzde 10, ABD'ye yüzde 28, Polonya'ya yüzde 24, Belçika'ya yüzde 29, Slovenya'ya yüzde 32,5 Rusya'ya yüzde 39,5 Çekya'ya yüzde 81 ve Romanya'ya yüzde 13 ihracat artışı yaşandı.

Yılın en yüksek ihracat rakamına ulaşıldı

Açıklamada görüşlerine yer verilen OİB Yönetim Kurulu Başkanı Baran Çelik, sektörün en büyük pazarı olan Avrupa başta olmak üzere küresel ekonomide yaşanan yavaşlama ve resesyon korkusuna rağmen otomotiv ihracatında artışın sürdüğünü vurguladı. Çelik, sektörün geçen ay İtalya, ABD, Birleşik Krallık, Polonya, Belçika, Slovenya ve Rusya'ya çift haneli ihracat artışı kaydettiğini belirterek, "Kasım ayında bu yılki en yüksek ihracat rakamına ulaştık. Tedarik endüstrisi, eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar, çekiciler ve otobüs minibüs midibüs ihracatımız çift haneli arttı." değerlendirmesinde bulundu.

Toyota, yeni prototip geliştiriyor

Toyota, karbon nötre giden yolda değişen müşteri taleplerine yanıt vermek ve mobiliteye bütüncül yaklaşmak adına ticari araç pazarı için yeni bir sınıf emisyonlu model prototipi geliştiriyor. Geçtiğimiz yıl İngiltere'de otomotivin gelecek teknolojilerini geliştirmek adına destek sunan APC'ye başvuran Toyota İngiltere, buradan elde edilen fon ile Hilux'ın yakıt hücreli prototipini gerçekleştirdi.

Toyota'nın öncülük ettiği ve Ricardo, ETL, D2H ile Thatcham Research gibi mühendislik şirketlerinin olduğu konsorsiyum, yeni Mirai'de de yer alan ikinci nesil Toyota yakıt hücresi donanımını kullanarak, Hilux'ı yakıt hücreli bir araca dönüştürüyorlar. Toyota, 20 yıldan daha uzun süredir karbon nötre giden hedefte tam hibritler, plug-in hibritler, elektrikli ve yakıt hücreli olmak üzere çok yönlü bir yaklaşım sunmaya devam ediyor. Bu yaklaşımla birlikte İngiltere'deki Burnaston tesisinde ilk prototip araçları üretilcek. Performans sonuçlarının ardından ise hedef küçük adetli bir seri üretim gerçekleştirmek olacak.

Türkiye'de SUV pazarı sedanla arasındaki farkı açıyor

Türkiye otomobil pazarında geçen yılın 11 ayında yüzde 39,4 olan sedan otomobillerin payı, 2022'nin aynı döneminde yüzde 37,2'ye gerilerken, SUV'un payı yüzde 35'ten yüzde 41,3'e yükseldi.

Türkiye otomobil pazarında bu yılın 11 ayında SUV gövde satışları, 2021'in aynı dönemine kıyasla yüzde 15,14 artarken, SUV'un satışlardan aldığı pay da yüzde 41,3'e yükseldi. Asfaltın yanı sıra farklı arazi koşullarında kullanılabilen SUV (Sport Utility Vehicle- Spor Amaçlı Taşıt) otomobiller, sürüş koşulları bakımından zengin bir yelpaze sunuyor. Geniş kabin ve bagaj hacmine sahip olan bu otomobiller, kalabalık aileler tarafından da sıklıkla tercih ediliyor. SUV otomobillerin, şehir içinde kullanımı da giderek bir trend haline geliyor. Özellikle yerden yüksek ve "kaslı" otomobillerin gözdesi olan SUV'lar, kadının sürücüler tarafından da daha fazla tercih edilmeye başlandı.

Togg'un satışı yaklaştıkça SUV tercihi artıyor

Gelecek yılın mart ayı sonunda satışa sunulması beklenen Türkiye'nin Otomobili Togg'un segment modeli olan SUV, Türkiye otomobil pazarındaki ağırlığını artırmaya devam ediyor. Bu durum satışlara da yansırken, sedan gövde tipi tercihi SUV gövde tipinin gerisinde kaldı. Otomotiv Distribütörleri ve Mobilite Derneği'nden (ODMD) derlenen verilere göre, Türkiye otomobil pazarında ocak-kasım döneminde en çok tercih edilen gövde

tipi yüzde 41,3 pay ve 208 bin 693 adetle SUV otomobiller oldu. SUV otomobilleri, yüzde 37,2 pay ve 188 bin 244 adet satışla sedan, yüzde 19,7 pay ve 99 bin 816 adet satışla hatchback otomobiller takip etti. Diğer satışlar ise "MPV, CDV, spor ve station wagon" gövde tiplerin-

den oluştu.

Ocak-Kasım 2021'e göre, sedan otomobillerin payı yüzde 39,4'ten yüzde 37,2'ye gerilerken, SUV'un payı yüzde 35'ten yüzde 41,3'e yükseldi. Söz konusu dönemde SUV otomobil satışları yüzde 15,4 artış gösterdi. Hatchback gövde tipli oto-

mobillerin payı da yüzde 23,7'den yüzde 19,7'ye geriledi. Öte yandan, Türkiye'nin Otomobili Togg, 2023 yılının mart ayı sonunda C-SUV modeliyle ilk kez satışa çıkacak. Togg'un Türkiye otomobil pazarında SUV'un ağırlığını daha da artırması bekleniyor.

Actros, aynı zamanda Aksaray Kamyon Fabrikası'nın bantlarından inen 100 bininci kamyon oldu

Mercedes-Benz Türk 320 bininci kamyonunu üretti

Mercedes-Benz Türk Aksaray Kamyon Fabrikası, 320 bininci kamyonunu üreterek önemli bir dönüm noktasına daha ulaştı. Daimler Truck AG'nin en önemli kamyon üretim ve AR-GE üslerinden biri konumunda olan ve sürekli iyileştirme prensibi ile üretimine devam eden Aksaray Kamyon Fabrikası'nın 320 bininci kamyonu bu fabrikada üretilen 100 bininci Actros unvanına da sahip.

Mercedes-Benz Türk Aksaray Kamyon Fabrikası; 2008'de 100 bininci, 2014'te 200 bininci, 2021'de ise 300 bininci kamyonun üretimine imza atmıştı. Türkiye'de üretilen her 10 kamyonun 7'sinin üretimini gerçekleştiren fabrika; üretimi, istihdamı, AR-GE faaliyetleri ve ihracatı ile Türkiye'nin ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkı sağlamayı sürdürüyor. Günümüzde 1.900'ün üzerinde çalışanı is-

tihdam sağlayan Aksaray Kamyon Fabrikası'nda, kamyon üretiminin yanı sıra AR-GE Merkezi de yer alıyor. Ürün geliştirme ve teknoloji çözümleri alanlarına da önemli yatırımların yapıldığı Mercedes-Benz Türk Aksaray Kamyon Fabrikası hem istihdamını artırıyor hem de pek çok ilke imza atarak sürdürülebilir bir gelecek için çalışmalarına hız kesmeden devam ediyor.

Mercedes-Benz Türk Aksaray Fabrika Direktörü ve İcra Kurulu Üyesi Ulf Raese "1986 yılından 290 çalışanımızla başlayan bu yolculukta, günümüzde Daimler Truck'ın en önemli kamyon üretim merkezlerinden biri olmayı başardık. Fabrika tarihinin en yüksek üretim rakamlarına imza atmayı planladığımız 2022'de 320 bininci kamyonumuzu üretmenin gururunu yaşıyoruz. Üretim bantlarından indirdiğimiz 320 bininci kamyonu-

muza, ayrıca fabrikamızda üretilen 100 bininci Actros olma özelliğini de taşıyor. Türkiye'nin ekonomisi, istihdamı ve geleceğine katkı sağlayan bir şirket olarak, tüm çalışanlarımız ve paydaşlarımızla beraber markamızın ağır ticari araç endüstrisindeki öncü konumunu sürdürmeye devam edeceğiz" açıklamasını yaptı.

Kamyon AR-GE'sinde Aksaray imzası

Kamyon ürün grubu özelinde üstlenilen küresel ek sorumluluklar sebebiyle devreye alınan Aksaray AR-GE Merkezi, tüm dünyadaki Mercedes-Benz kamyonlarının tek yol testi onay merci konumunda olmayı sürdürüyor. Türkiye'nin mühendislik ihracatına katkı sağlayan Aksaray AR-GE Merkezi, faaliyetlerine başladığı 2018 yılından beri Türkiye ve Aksaray'a değer katıyor.

En çok satılan otomotiv markaları: Fiat Renault ve Ford

Türkiye otomobil ve hafif ticari araç pazarında kasım ayında en fazla satışı gerçekleştirilen markalar, Fiat, Renault ve Ford oldu.

Otomotiv Distribütörleri ve Mobilite Derneği (ODMD) verilerine göre, otomobil ve hafif ticari araç toplam satışları, ocak-kasım döneminde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 1 azalarak 668 bin 63 oldu. Toplam pazarda geçen yılın 11 ayında 675 bin 107 adet satış yapılmıştı.

Bu yılın kasım ayında, otomobil ve hafif ticari araç satışları Kasım 2021'e göre yüzde 36,7, otomobil satışları yüzde 37,8, hafif ticari araç satışları da yüzde 34 arttı.

Geçen ay binek ve hafif ticari olmak üzere toplam satışlarda 14 bin 297 adetle Fiat ilk sırayı aldı. Bunu 9 bin 234 satışla Renault ve 9 bin 83 satışla Ford takip etti. Toyota, 5 bin 613 satışla dördüncü, Peugeot 5 bin 149 satışla beşinci sırada yer aldı.

Otomobil satışlarında 44 markanın yer aldığı listede geçen ay Smart hariç tüm markalardan satış yapıldı. Kasım ayında 70 Porsche, 49 Maserati, 31 Lexus, 3 Jaguar, 3 Aston Martin, 2 Ferrari, 2 Bentley ve 1 Lamborghini satışı gerçekleştirildi.

Raj
PERSAUDThe Mental Vaccine for
COVID-19
kitabının yazarı

Dünya Kupası sendromu

Dünyanın en çok izlenen spor etkinliği, eşi benzeri olmayan tutkulu, duygusal tepkilere ilham veriyor. Futbol taraftarlarının hayatlarını kurtarabilir veya onları intihara sürükleyebilir, borsaları ve ekonomik aktiviteyi hızlandırıp batırabilir ve özellikle takımları kaybederse yatırımcıların mantıksız davranmasına neden olabilir. Dünyanın en popüler sporu olan futbol genellikle ulusal kimliğin bir direği ve kolektif bir gurur kaynağıdır. Bu nedenle FIFA Dünya Kupası, başka hiçbir spor mega etkinliğinin yapamayacağı şekilde yoğun duyguları tetikleyebilir. Katar'daki bu yılki turnuva da farklı değil.

Topluların varoluş sebebi piyasaları da etkileyebiliyor

Fransa'da düzenlenen 1998 Dünya Kupası öğreticidir. 2012 yılında yapılan bir araştırma, bir ay süren turnuva sırasında Fransa'nın intihar oranında önemli bir düşüş ve Fransız takımının maçlarını takip eden günlerde yüzde 19.9 gibi dramatik bir düşüş tespit etti. Fransa nihayetinde o kupayı kazandı ancak duygusal bir tepki uyandırmak için kişinin takımının kazanması gerekmiyor. 2015 yılında yapılan bir araştırma, Güney Afrika'daki 2010 oyunlarından dokuz ay sonra erkek-kız doğum oranında önemli bir değişiklik buldu ve araştırmacılar bunun turnuva sırasında cinsel aktivitedeki artışın sonucu olduğunu öne sürdü. Brezilya'da kalp krizleri 1998, 2002, 2006 ve 2010 Dünya Kupaları sırasında, özellikle Brezilya takımının oynadığı günlerde arttı.

Benzer şekilde, çeşitli araştırmalar uluslararası futbol turnuvalarının piyasaları önemli ölçüde etkileyebileceğini bulmuştur. 2016 yılında yapılan bir araştırma, İtalyan ekibinin performansının yerel borsa getirilerini etkilediğini buldu. Yazarlar, ulusal düzeydeki spor zaferlerinin yatırımcılar arasında bir coşku duygusu yaratabileceği sonucuna vardı. Öte yandan kayıplar, yatırımcıları, özellikle kurumsal olmayan bireysel yatırımcıları baskı altına alma eğilimindedir. Başka bir çalışmada, İspanya ve Birleşik Krallık gibi nispeten daha başarılı milli takımlara sahip ülkelerde kayıpların borsalar üzerinde daha büyük bir olumsuz etkiye sahip olma eğiliminde olduğunu gösterdi. Şili ve Türkiye gibi orta düzeyde başarılı takımlara sahip ülkelerde, tacirlerin risk iştahı galibiyetten sonra arttı.

Futbolun ekonomik algılar üzerinde de olumlu bir etkisi olabilir. Almanya milli takımının o yılki Dünya Kupası'nda oynadığı her maçın ertesi günü yapılan telefon anketlerine dayanan 2006 tarihli bir araştırma, takımın beklenenden daha iyi performansının Almanlar arasında güveni artırdığını buldu. Dünya Kupası'nın neden olduğu piyasa mantıksızlığının yakın zamanda ortadan kalkması pek olası değil. Bunun nedeni, futbol taraftarlarının, hangi takımı desteklerseniz destekleyin ve ne kadar başarılı olurlarsa olsunlar, uzun vadede hepsinin kaçınılmaz olarak kaybedecekleri gerçeğine rezil bir şekilde kayıtsız olmalarıdır.

Ancak, Japonya'nın Almanya'yı yendiğinde ve Suudi Arabistan'ın bu yılki turnuvada Arjantin'i yendiğinde yaptığı gibi ekibiniz imkansız başarıldığında, ardından gelen coşku, önceki on yıllarca süren aşağılanmaya değer. Sporseverleri, yatırımcıları, seçmenleri ve çocuk sahibi olmayı veya evlenmek için nişanlanmayı planlayanları harekete geçiren şey, uzun zorluklar karşısında bir mucize umududur. Hiçbiri rasyonel değil. Ama hayatı "güzel oyun" kadar güzel yapan şeyin bir parçasıdır.

CHP, İkinci Yüzyıla Çağrı Buluşması'nda programını açıkladı

CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, detaylarını açıklayacağı alanında uzman 70 kişinin yer aldığı sisteme ilişkin, "Bu değerli isimlerle kurduğum sistem, Türkiye'yi hızlıca karanlıktan çekip, aydınlığa çıkaracak. Cumhuriyet kendi özünden güç alarak yeniden şahlanacak" dedi.

CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu, Türkiye'nin Cumhuriyet'in ikinci yüzyılında artık bir daha acımasız, adaletsiz ve kutuplaşmış dönemleri yaşamayacağını vurguladı. CHP'nin İkinci Yüzyıla Çağrı Beyannamesi'nde ilan ettikleri gibi ülkenin üzerine çöken kara bulutları dağıtıp, Türkiye'yi çağdaş uygarlığa ulaştırma ve onu aşma kararlılığı bugün bir adım daha ileri taşıdıklarını belirten Kılıçdaroğlu, "Kurumları yeniden inşa edilmiş, sistemi yasal çerçeveye oturtulmuş, toplumsal güven ve huzurun hakim olduğu, bölgesinde barışın ve refahın merkezi haline geldiği bir Türkiye'yi inşa edeceğiz. Dolarıysıyla meselemiz, sadece hükümeti devralma meselesi değildir. Mesele Mustafa Kemal

Merkel'in danışmanı Rifkin ve Nobel adayı Acemoğlu da katıldı

CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu, bahsettiği bu sistemi hangi mantıkla oluşturduğunu anlatarak, şunları kaydetti: "Sayın Jeremy Rifkin ile tanışacaksınız. Kendisi Almanya'da Merkel'in endüstri ve sanayi teknolojileri danışmanıydı. Benim de yeni endüstriyel dönüşüm başdanışmanım. Dünyanın ilk 10

ekonomisti arasında gösterilen Daron Acemoğlu bizimle birlikte olacak. Ben Sayın Acemoğlu'nun gelecek yıllarda Nobel Ödülü alacağından da yüzde yüz eminim. Sayın Hakan Kara ve Sayın Refet Gürkaynak para politikalarını, Ufuk Akçigit istihdam politikalarını, Sayın Hacer Foggo ise sosyal politikaları anlatacak."

Atatürk'ün o büyük hayaline sahip çıkmaktır ve onun vizyonunu tam anlamıyla hayata geçirmek inşallah bu bize nasip olacak." diye konuştu.

Güç birliğine davet

Seyahatleri sonrasında bu 70 değerli isimle tek tek görüştüğü-

nü, onları siyaset üstü güç birliğine katılmaları için davet ettiğini belirten Kılıçdaroğlu, "Dolarıysıyla elimizde 3 büyük güç var. Birincisi bize inanan halkımız, ikincisi sizler yani siyasi gücümüz, üçüncüsü ise dostlarımızla kurduğumuz siyaset üstü güç birliğimiz." dedi.

Tarım Kredi 5 milyar liralık yatırım hedefliyor

Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri (Tarım Kredi) Genel Müdürü Hüseyin Aydın, ayçiçek yağı ve zeytinyağı ile et ve süt ürünleri sektörlerinde Türkiye'nin en önemli oyuncularından olmayı hedeflediklerini belirterek, bu yılki toplam yatırım tutarlarının 2,5 milyar liraya ulaştığını, gelecek yıl da ilave 5 milyar liralık yatırım yapacaklarını söyledi.

Aydın, süt ve süt ürünleri sektörüne yönelik Aynes Gıda'nın satın alma işlemlerinin tamamlandığını, bu yatırımla sektörde ciddi bir pazar payına ulaşmayı hedeflediklerini dile getirdi. Aynes Gıda'nın Tarım Kredi tarafından satın alınmasının tesisin bulunduğu yöredeki süt üreticilerini de sevindirdiğini kayde-

den Aydın, şu ifadeleri kullandı: "Biz zamanında sütün parasını ödüyoruz, üretim maliyetiyle fiyatı birbirine uyumlu kılıyoruz. Çünkü bizim için önemli olan husus ihtiyacımız olan sütü tedarik etmek ve aynı zamanda üreticilerimizin olabilecek en yüksek seviyede gelir elde ede-

bilmelerini sağlamaktır. Şu anda tesis kapasite kullanımı günlük 400 tona düşmüş durumdadır. Biz bu rakamı en kısa zamanda günlük 1000 ton seviyesine ulaştırmayı hedefliyoruz. Özetle süt üreticilerinin sütünü uygun fiyatla almış olacağız ve ödemelerini zamanında yapacağız."

Yeşil inşaat teknolojilerine yatırım artıyor

Risk sermayesi şirketi A/O PropTech tarafından yayınlanan yeni bir rapora göre, yeşil inşaat teknolojilerine yapılan küresel yatırım 2022 yılında 2,2 milyar dolar tutarına ulaştı.

Rapor, son 5 yılda yeşil inşaat teknolojilerine dünya çapında yaklaşık 4,5 milyar dolar yatırım yapıldığını gösteriyor. 2017 ile 2022 yılları arasında 452'den fazla anlaşmada mimarlık, mühendislik ve yeşil inşaat sektörlerini karbondan arındırmaya odaklı faaliyet gösteren şirketlere 4,5 milyar dolardan fazla erken aşama sermaye yatırıldı.

Londra, yapı dünyasını karbondan arındırmak için tasarlanan yeşil inşaat teknolojilerine en fazla yatırım yapanların başında gelirken onu San Francisco, Tel Aviv, Los Angeles, Oakland, Vancouver, Las Vegas, Paris, Zürich ve Oslo takip etti.

A/O PropTech'in kurucusu Gregory Dewerpe, geliştiricilerin ve mal sahiplerinin bina yapılarında biyo-bazlı malzemeleri ve döngüsel ekonomi ilkelerini benimsemesi durumunda şehirlerin karbon yutağı olma potansiyeline sahip olduğunu söyledi. ve "2050 yılına kadar küresel yapı alanında 60 gigaton karbondioksit depolanabilir, bu rakam Amazon yağmur ormanlarındaki karbonun beşte dördüne eşdeğer" dedi. İnşa edilmiş çevrenin karbon emisyonlarına en büyük katkıda bulunan alanlardan bir tanesi olduğunu vurgulayan Dewerpe, dünya genelinde bu sorunun acilen çözülmesi gerektiğine dair artan bir kabul olduğunu sözlerine ekledi. Dewerpe raporun sonuçları ile ilgili şu bilgileri verdi: "Tüm bu yeni teknolojiler, yapı çevrenin genel etkisini azaltmada rol oynayabilecek. Küresel olarak hızlı kentleşme ve konut kıtlığı, şehirlerimizin ve kentsel alanlarımızın iklim üzerindeki etkisini artırıyor, bu nedenle sorunu daha da kötüleşmeden doğrudan çözmek için daha iyi, daha yeşil ve daha hızlı inşa etmeliyiz."

Sayı: 12971
5 Aralık 2022**KURUCUSU**
Nezih DEMİRKENT**DÜNYA Eko Basım Yayın Dağıtım**
Tic. ve San. A.Ş.
adına İmtiyaz Sahibi
Didem DEMİRKENT**CEO**
Burcu KÖSEMSorumlu Yazı İşleri Müdürü
Gürhan DEMİRBAŞGörsel Yönetmen
Erdal BAYRAKTARReklam Müdürü
Sait RAVANOĞLUSatış ve Dağıtım Müdürü
Mustafa DEMİRAbone Müdürü
Tolga DEMİRBAŞBilgi Teknolojileri Müdürü
Tarık KAYA**Yayına Hazırlık****Merkez**
Eski Büyükdere Cad. No:37 Kat: 4
Maslak İş Merkezi 34485
Sarıyer / İstanbul
Tel: 0(212) 285 10 12/14
Web: www.dunya.com
E-posta: dunya@dunya.com**Baskı**
Dünya Eko A.Ş.
Tuna Cad. Alkaya Sok. No: 11
Küçükçekmece - İstanbul
Dağıtım: TurkuvaZ Dağıtım A.Ş.

A collage of magazine covers. The central focus is the November 2008 issue of TIME magazine, titled 'The World's Most Influential People'. The cover features a large, stylized 'TIME' title in red and white. Below the title, there are several black and white portraits of influential figures, including Barack Obama, Arnold Schwarzenegger, and others. The text on the cover includes 'THE TIME 100' in large yellow and blue letters, and a list of names: 'David Cameron by Arnold Schwarzenegger', 'Gabriella Carlini by Barack Obama', 'Wendell Williams by Mohamed ElBaradei', and 'Julian Assange by Germaine Greer'. The cover is framed by a thick red border. To the right, another magazine cover is partially visible, showing a large 'T' and the word 'f'. The background is a dark, textured surface.

TIME